ArcheoPro Archeologisch rapport Nr. 22052

Breusterstraat 20 te Eijsden, Gemeente Eijsden-Margraten. Bureauonderzoek en Inventariserend Veldonderzoek (IVO-O, verkennend booronderzoek).

Concept versie 15-09-2022

[redacted]

September 2022

ArcheoPro

ArcheoPro Archeologisch rapport Nr. 22052

Breusterstraat 20 te Eijsden, Gemeente Eijsden-Margraten. Bureauonderzoek en Inventariserend Veldonderzoek (IVO-O, verkennend booronderzoek).

Colofon	
Opdrachtgever	Aelmans, Kerkstraat 4, 6367 JE Voerendaal
Projectcode	22-094
Bestandsnaam	ArcheoPro Rapport Breusterstraat 20, Eijsden 2022 09 15
Versie	15-09-2022
Status	Concept
Archis melding (zaaknummer)	5272114100
Bevoegd gezag	Gemeente Eijsden-Margraten
Deskundige namens de bevoegde overheid	[redacted]
Opslagplaats documentatie	Provinciaal depot Limburg, E-depot, eigen depot ArcheoPro
ISSN	1569-7363
Auteur(s)	[redacted]
Projectleider	[redacted]
Projectmedewerkers	[redacted]
Onderaannemers	Niet van toepassing
Autorisatie	[redacted]
	[redacted]

Uitgegeven door ArcheoPro
© Copyright 2022 ArcheoPro, Eijsden

ArcheoPro
Sint Jozefstraat 45
NL 6245 LL Eijsden
Nederland

Tel : 0(0 31) 43 3672586
www.archeopro.nl

Kamer van Koophandel Limburg: 14117581
e-mail: info@archeopro.nl

Inhoudsopgave

SAMENVATTING **4**

1. INLEIDING **6**

1.1 Algemeen 6
1.2 Locatiegegevens (LS02) 6
1.3 Huidige situatie (LS01) 7
1.4 Aard van de ingreep (LS01) 9
1.5 Onderzoek en vraagstelling (LS01) 10
1.6 Beleid en randvoorwaarden 10

2 BUREAUONDERZOEK **11**

2.1 Methode en bronnen 11
2.2 Geo(morfo)logie en bodem (LS04) 12
2.4 Archeologie (LS01/LS04) 20
2.5 Informatie amateurarcheologen (LS01/LS04) 27
2.6 Historie (LS03) 27
2.7 Gespecificeerd archeologisch verwachtingsmodel (LS05) 32
2.8 Onderzoeksstrategie (LS05) 34

3 VELDONDERZOEK **35**

3.1 Verrichte werkzaamheden (VS03) 35
3.2 Resultaten en interpretatie booronderzoek (VS03) 35

4 CONCLUSIES EN AANBEVELINGEN (VS07) **38**

4.1. Conclusies 38
4.2. Selectieadvies 38

5. LITERATUUR EN BRONNEN **39**

6. BIJLAGES **42**

Bijlage 1: Verklarende woordenlijst 42
Bijlage 2: Archeologische tijdschaal 42
Bijlage 3: Overzicht vondstlocaties 43
Bijlage 4: Overzicht archeologische monumenten 45
Bijlage 5: Overzicht archeologische onderzoeksmeldingen 45
Bijlage 6: Boorbeschrijving 48

Samenvatting

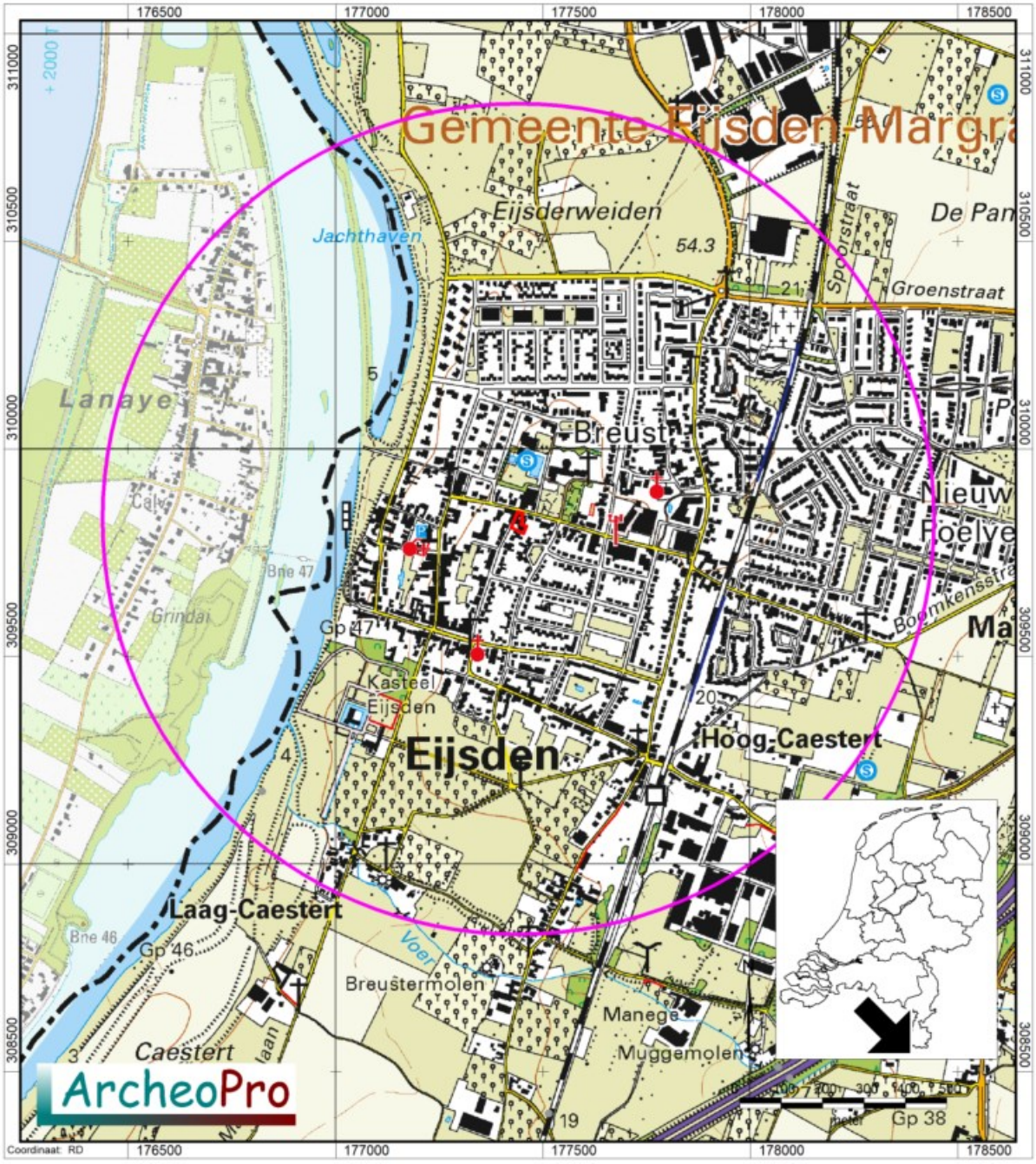
Op 17 juli 2022 is ter plaatse van een perceel gelegen aan de Breusterstraat 20 te Eijsden in verband met de geplande nieuwbouw van een appartementenblok een archeologisch vooronderzoek bestaande uit een inventariserend veldonderzoek overig (IVO-O) verkennende fase uitgevoerd. Voorafgaand aan het veldonderzoek is een bureaustudie verricht ten behoeve van het opstellen van een gespecificeerd verwachtingsmodel.
De centrale vraagstelling van het bureauonderzoek luidt: welke archeologische verwachting en/of waarde kenmerkt het plangebied? De centrale vraagstelling van het inventariserend veldonderzoek verkennende fase luidt: Kan op basis van de resultaten van het IVO-O verkennende fase door middel van grondboringen de gespecificeerde archeologische verwachting en/of waarde worden bijgesteld?

Op basis van de resultaten van de bureaustudie is geconcludeerd dat voor het plangebied een hoge archeologische verwachting geldt voor resten en sporen uit alle perioden vanaf de het neolithicum tot en met de nieuwe tijd en een middelhoge verwachting voor resten uit de steentijd (paleo- en mesolithicum) en de vroege middeleeuwen.

Het booronderzoek heeft aangetoond dat binnen het zuidelijke deel van het plangebied de oorspronkelijke bodem nog grotendeels intact is. Binnen het noordelijke is deze sterk verstoord, mede door de aanleg van (mest)kelders.

Op basis van de bevindingen kan de archeologische verwachting voor het zuidelijke deel van het plangebied worden bijgesteld naar laag voor alle perioden met uitzondering van de late middeleeuwen en nieuwe tijd. Voor het zuidelijke deel van het plangebied dient de (middel)hoge verwachting met betrekking tot mogelijk behoudenswaardige resten en sporen voor alle perioden te worden behouden.

Mede vanwege de ligging binnen een historische dorpskern wordt geadviseerd om voorafgaand aan de ondergrondse sloop van de bestaande bebouwing en/of overige graafwerkzaamheden, om een archeologisch vervolgonderzoek middels proefsleuven uit te laten voeren. Hierbij dient met name de aandacht uit te gaan naar het zuidelijke deel van het plangebied.

Figuur 1: De ligging van het plangebied (rood omlijnd) op de moderne topografische kaart[1] met daaromheen de cirkel die de buitengrens van het onderzoeksgebied aangeeft.

[1] Bron: Kadaster Topografische Dienst, Emmen 2008.

1. Inleiding

1.1 Algemeen

Opdrachtgever	Aelmans, Kerkstraat 4, 6367 JE Voerendaal
Contactpersoon opdrachtgever	[redacted]
Datum uitvoering veldwerk	18 juli 2022
Archis onderzoeksmelding	5272114100
Onderzoekskader	Aanvraag bouwvergunning
Bevoegd gezag	Gemeente Eijsden-Margraten
Deskundige namens de bevoegde overheid	[redacted]
Bewaarplaats vondsten	Niet van toepassing
Bewaarplaats documentatie	Provinciaal depot Limburg, E-depot, eigen depot ArcheoPro

1.2 Locatiegegevens (LS02)

Provincie	Limburg
Gemeente	Eijsden-Margraten
Plaats	Eijsden
Toponiem	Breusterstraat 20
Globale ligging	Het plangebied ligt in het zuidoosten van de gemeente Eijsden-Margraten, binnen de kern van Eijsden. Aan de noordzijde wordt het plangebied begrenst door de Breusterstraat en aan de oostzijde door de Schoolstraat. Aan de overige zijdes staat belendende bebouwing. Binnen het plangebied ligt het pand Breusterstraat 20. Figuur 1.
Hoekcoördinaten plangebied (bounding box)	177431 / 309814 177431 / 309848 177451 / 309848 177451 / 309814
Kadastrale ligging	EDN00-D-5028 (deels)
Oppervlakte plangebied	0,04 hectare
Eigendom	privaat
Grondgebruik	Bebouwd, binnenerf. Figuur 2.
Hoogteligging	54,6 – 56,3 m +NAP
Bepaling locaties	meetlinten

Figuur 2: Luchtfoto van 2021 met daarop rood omlijnd het plangebied.[2]

1.3 Huidige situatie (LS01)

Momenteel is het plangebied grotendeels bebouwd. Kleine delen van het plangebied zijn vrij van bebouwing, maar zijn verhard of overkapt.

Figuur 3a: foto's van de opstallen binnen het plangebied.[3]

[2] Bron: http://www.pdok.nl
[3] Foto's: [redacted] augustus 2022.

Figuur 3b: foto's van het interieur van de te verbouwen schuur binnen het plangebied.[4]

Delen van de bebouwing zijn onderkelderd. Het hoofdgebouw heeft een gewelfde kelder (fig. 3c links) die ongeveer de helft van dat bouwvolume beslaat. De gewelfde kelder is ruwweg oost-west georiënteerd. Aan de noordzijde ligt een trap en aan de zuidzijde is een gat aanwezig, waarschijnlijk is hier sprake van een (voormalig) kolengat (fig. 3c rechts).
De oostelijke schuur is voorheen als koeienstal gebruikt en heeft een mestkelder.
De kelders hebben een minimale diepte van 1,5 m.

Figuur 3c: foto's van gewelfde kelder.[5]

Voorts is het onbekend of op het terrein nog andere ondergrondse structuren aanwezig zijn, maar gezien het gebruik lijkt dit wel aannemelijk (onder andere kabels en leidingen, riolering, etc.).

[4] Foto's: [redacted] augustus 2022.
[5] Foto's: [redacted] ugustus 2022.

1.4 Aard van de ingreep (LS01)

Aard ingreep	Het planvoornemen betreft de sloop van de huidige bebouwing en de nieuwbouw van tien appartementen met parkeergelegenheid op eigen terrein. Figuur 4. Gedetailleerde plannen ontbreken ten tijde van het opstellen van de bureaustudie.
Wijze fundering	Onbekend
Onderkeldering	Onbekend
Diepte bodemverstoring	Onbekend
Verwachte wijziging GW-stand	Nee
Toekomstige ligging boven- en ondergrondse infrastructuur	Onbekend
Toekomstige ligging verharding	Onbekend

Figuur 4: Nieuwe situatie van het planvoornemen.[6]

[6] Bron: NU architecten project 211130 d.d. 12-07-2022.

1.5 Onderzoek en vraagstelling (LS01)

In juli/augustus 2022 is door ArcheoPro een archeologisch vooronderzoek uitgevoerd met betrekking tot het plangebied aan de Breusterstraat 20 te Eijsden (gemeente Eijsden-Margraten).

Het archeologisch onderzoek betrof een Inventariserend Veldonderzoek Overig (IVO-O) middels verkennende boringen en een bureaustudie. Bureauonderzoek heeft tot doel om alle beschikbare informatie te bundelen. Vervolgens kan deze gebruikt worden om te komen tot een gespecificeerde archeologische (verwachtings)waarde. De centrale vraagstelling van het bureauonderzoek luidt: welke archeologische verwachting en/of waarde kenmerkt het plangebied?
Inventariserend Veldonderzoek heeft vervolgens tot doel om het gespecificeerd archeologisch verwachtingsmodel te toetsen door middel van veldwaarnemingen. Aan de hand van de resultaten hiervan kan worden vastgesteld of binnen het plangebied daadwerkelijk archeologische waarden aanwezig (kunnen) zijn. Op welke diepte deze (kunnen) voorkomen en of deze vervolgonderzoek en/of planaanpassing vereisen. De centrale vraagstelling van het inventariserend veldonderzoek verkennende fase luidt: Kan op basis van de resultaten van het IVO-O verkennende fase door middel van grondboringen de gespecificeerde archeologische verwachting en/of waarde worden bijgesteld?

In Nederland dient het vaststellen van de archeologische (verwachtings)waarde van een plangebied te gebeuren op grond van de Kwaliteitsnorm Nederlandse Archeologie (KNA versie 4.1). Het onderzoek is uitgevoerd door [redacted] (senior KNA archeoloog / senior KNA prospector), [redacted] (senior KNA archeoloog) en [redacted] (GIS-ondersteuning) conform de hiervoor vastgelegde normen en richtlijnen (KNA 4.1 en SIKB BRL 4000). ArcheoPro is in het bezit van het daarvoor vereiste SIKB BRL 4000 certificaat 4002 en 4003 (IVO-O).

1.6 Beleid en randvoorwaarden

Het plangebied ligt in een gebied waarvoor een gemeentelijk archeologisch beleid is vastgesteld.[7] Op grond van het gemeentelijk archeologiebeleid en het bestemmingsplan Eijsden, gemeente Eijsden-Margraten[8] valt het plangebied in een zone van archeologische waarde 2. Aan deze zonering heeft het gemeentelijke beleid de vrijstellingsgrenzen van 50 cm (diepte -mv) en 100 m^2 (oppervlakte) gekoppeld. Om in deze zone een omgevingsvergunning te kunnen verkrijgen, dient de initiatiefnemer bij overschrijding van de vrijstellingsgrens, een rapport te overleggen waarin naar oordeel van de bevoegde overheid de archeologische waarde van het plangebied voldoende is vastgesteld. In het kader van dit proces heeft het in dit rapport beschreven onderzoek plaatsgevonden.

In Nederland dient het vaststellen van de archeologische waarde van een plangebied te gebeuren op grond van de Kwaliteitsnorm Nederlandse Archeologie (KNA versie 4.1). Gemeenten kunnen hierop aanvullende uitvoeringskaders vaststellen. De gemeente Eijsden-Margraten heeft geen aanvullende uitvoeringskaders voor het uitvoeren van archeologisch vooronderzoek. Dit onderzoek is dus gebaseerd op de algemene criteria die in de KNA staan geformuleerd.

[7] Erfgoedverordening Eijsden-Margraten 2013 en [redacted] 012.
[8] NL.IMRO.1903.BPKOM10000EIJ-VA01, onherroepelijk vastgesteld 23-04-2013.

2 Bureauonderzoek

2.1 Methode en bronnen

Het bureauonderzoek wordt uitgevoerd conform de KNA 4.1, protocol 4002. Tijdens het bureauonderzoek wordt door de bestudering van de beschikbare bronnen, kennis vergaard omtrent de bodem en geologie van het onderzoeksgebied en de in en rondom het plangebied aanwezige bekende en te verwachten archeologische waarden. Op basis hiervan wordt op het schaalniveau van het plangebied een locatie specifiek verwachtingsmodel geformuleerd. Dit model kan gedetailleerder zijn dan de verwachtingsmodellen (trefkansen) zoals deze op de gemeentelijke verwachtingskaarten worden gepresenteerd. Eventueel worden ook lokale deskundigen geraadpleegd. Aan de hand van de resultaten van het bureauonderzoek kan de beste aanpak voor het veldonderzoek worden bepaald. Het veldonderzoek heeft tot doel het verwachtingsmodel te toetsen c.q. nader te detailleren.

Het bureauonderzoek kent de volgende onderdelen:
- Afbakenen plan- en onderzoeksgebied en vaststellen consequenties van mogelijk toekomstig gebruik;
- Aanmelden onderzoek bij Archis;
- Beschrijven huidig gebruik;
- Beschrijven historische situatie en mogelijke verstoringen;
- Beschrijven mogelijke aanwezigheid bouwhistorische waarden in de ondergrond;
- Beschrijven bekende archeologische en aardwetenschappelijke waarden;
- Opstellen gespecificeerde verwachting;
- Opstellen rapport bureauonderzoek.

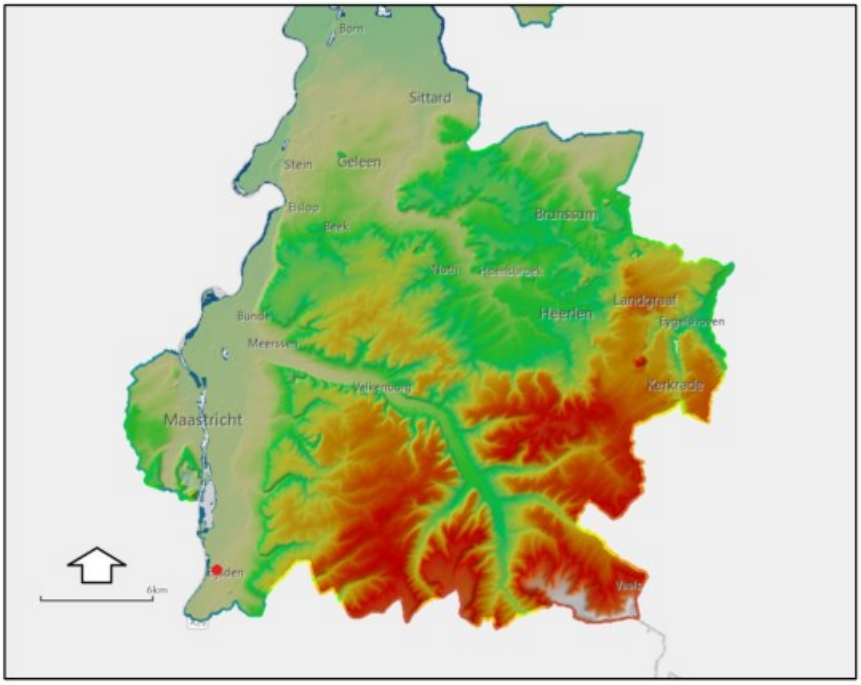
Hierbij zijn de volgende bronnen geraadpleegd:
- Actueel Hoogtebestand Nederland (AHN)
- Archeologische MonumentenKaart (AMK)
- ARCHeologisch Informatie Systeem (ARCHIS)
- Atlas van topografische kaarten Nederland 1955-1965, 1:50.000
- Bodemkaart van Nederland 1:50.000
- De geschiedenis van het Zuid-Limburgse cultuurlandschap
- Gemeente Eijsden-Margraten, Archeologische beleidskaart
- Geomorfologische kaart van Nederland 1:50.000
- Geologische kaart 1:50.000
- Grote historische atlas van Nederland 1:50.000 1838-1857 (Deel Zuid)
- Grote historische topografische atlas van Nederland, provincie Limburg 1:25.000 1894-1926
- Kaart Archeologie in Nederland
- Kadastrale minuutplan met aanwijzende tafels, 1830

Bovenstaande bronnen zijn gebruikt omdat deze relevante informatie bevatten over de historische en/of archeologische en/of aardkundige achtergrond van het plangebied. De informatie uit deze bronnen wordt gebruikt voor het opstellen van de gespecificeerde verwachting. Niet opgenomen bronnen hebben geen relevante informatie opgeleverd en zijn verder niet beschreven.

De kaart Archeologie in Nederland is een combinatie van de Archeologische Monumentenkaart (AMK) en de Indicatieve Kaart Archeologische Waarden (IKAW). Hierop zijn bekende behoudenswaardige archeologische terreinen verzameld, gecombineerd met de trefkans (hoog, middelhoog, laag) op archeologische resten. Sinds 2014 wordt de AMK niet meer bijgehouden door de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed (RCE). De huidige AMK kan dan ook beschouwd worden als een statisch bestand.
De IKAW bevat een vlakdekkende en landsdekkende classificatie van de trefkans op archeologische resten. Deze trefkans is gebaseerd op een kwantitatieve analyse en op archeologisch inhoudelijke kennis van het bodemarchief. De kaart geeft een globaal beeld van de trefkans op archeologische resten in de bodem en onder water. Deze trefkans wordt per gebied van 50 bij 50 meter aangegeven met een van de categorieën: 'hoge', 'middelhoge', 'lage' of 'zeer lage' trefkans, dan wel: 'niet gekarteerd'. Deze laatste categorie geeft aan van welke gebieden tijdens het maken van deze versie van de IKAW geen bodemkundige of geologische gegevens beschikbaar waren. Het gaat hier vooral om bebouwde gebieden.

2.2 Geo(morfo)logie en bodem (LS04)

Het plangebied ligt in het meest zuidelijke deel van het Limburgse Maasdal (figuur 5). De afstand tot het huidige zomerbed van de Maas bedraagt circa vierhonderd meter.

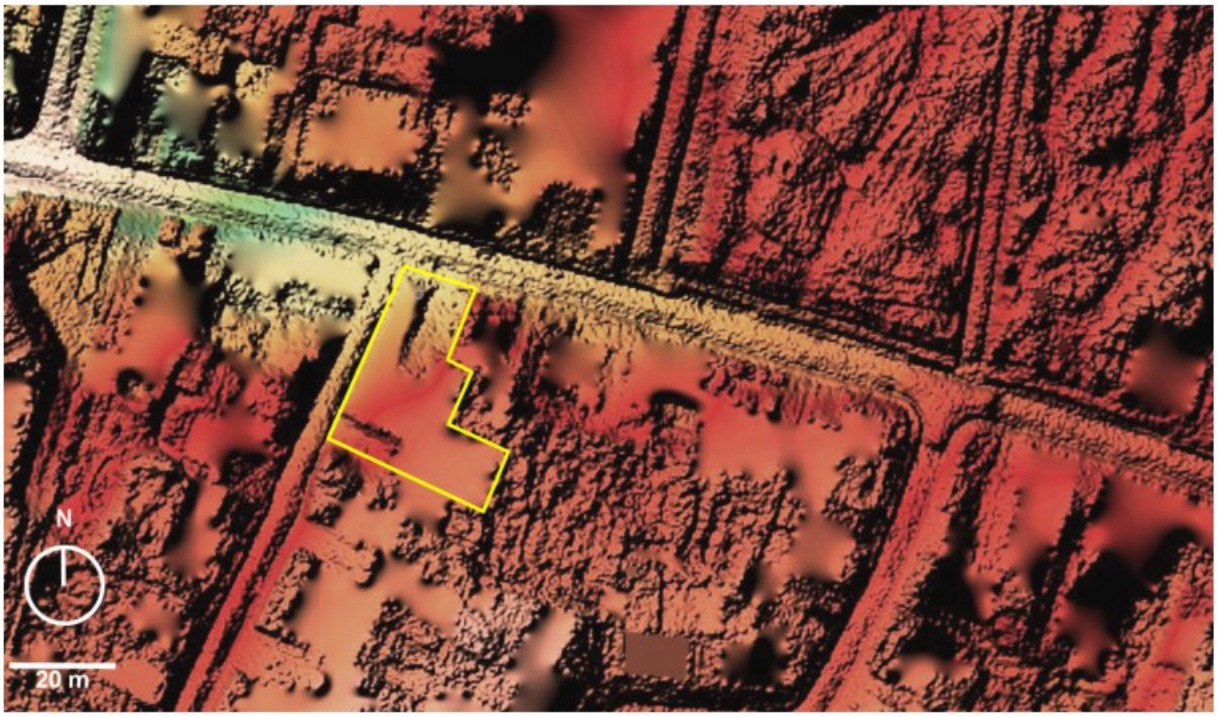
Figuur 5: Reliëfkaart van Zuid-Limburg op basis van het AHN met de ligging van het plangebied (rode stip). [9]

Volgens de geomorfologische kaart van Nederland ligt het plangebied op een ten opzichte van de huidige rivierdalbodem hoger gelegen tussenterras van de Maas, bedekt met löss (figuur 9, legenda-eenheid 5E42l). Dit is het zogenaamde terras van Mechelen a/d Maas (zie figuur 10). De riviersedimenten van het terras van Mechelen a/d Maas behoren geologisch tot de formatie van Beegden. Op de geologische kaart van Zuid-Limburg met Maasafzettingen (RGD, 1988) worden deze afzettingen aangeduid als de afzettingen van Gronsveld. Deze zijn ontstaan tussen circa 150.000 en 120.000 jaar geleden op de overgang

[9] Bron ondergrond: www.ahn.nl

van de Saalien glaciaal naar het Eemien interglaciaal. Tijdens de laatste fase van de laatste ijstijd, het Weichselien, is het terras van Mechelen a/d Maas afgedekt met lössleem (laagpakket van Schimmert, formatie van Boxtel). Ten westen van het plangebied gaat het terras van Mechelen a/d Maas via een smalle lösswand (figuur 9, legenda-eenheid 10A51) over in de huidige rivierdalbodem van de Maas of het terras van Geistingen (figuur 9, legenda-eenheid 43R41L).

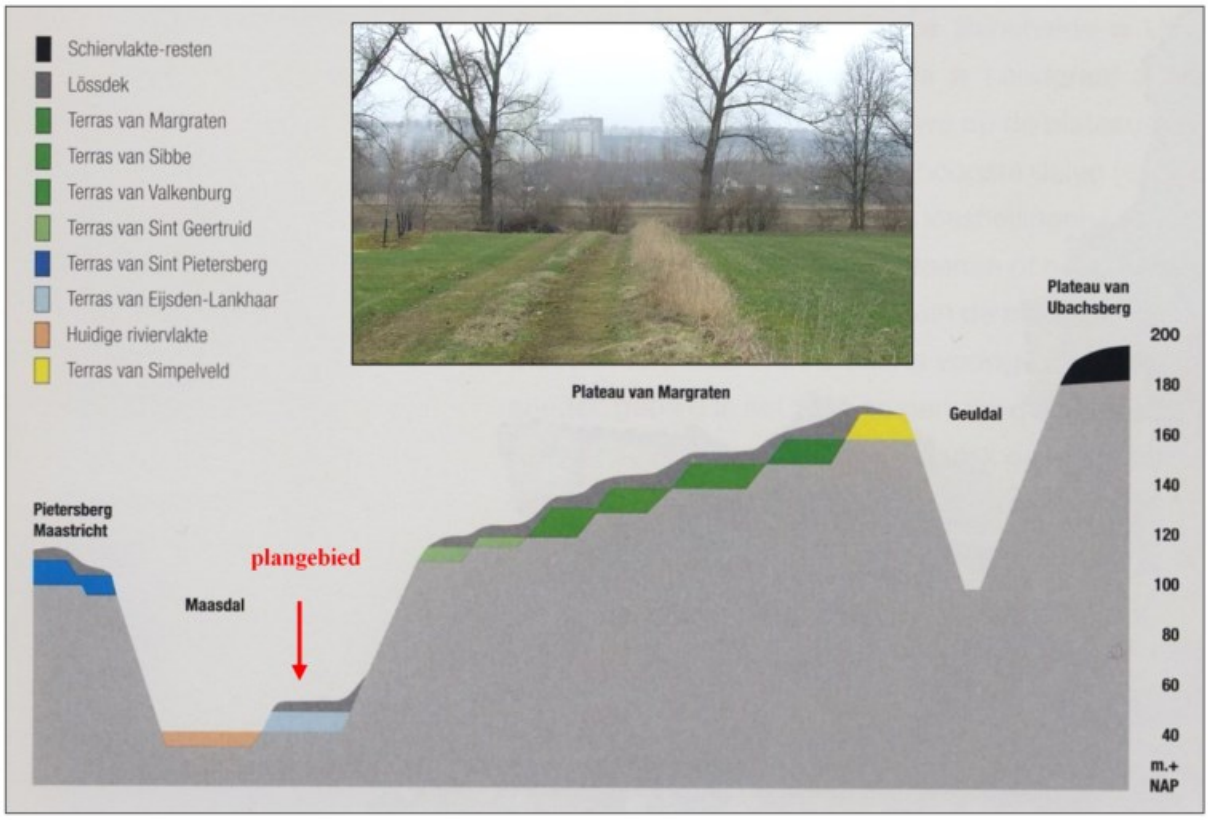
De terrassen van de Maas zijn ontstaan doordat de rivier onder invloed van klimaatsveranderingen en variaties in tektonische activiteit afwisselend grote hoeveelheden sediment deponeerde en zich in zijn eigen afzettingen insneed. De ondergrond van het terras war het plangebied van bestaat uit grof beddinggrind en grof beddingzand dat is afgedekt door fijnkorrelige oeverafzettingen bestaande uit fijn zand, leem en klei. De overgang tussen de beddingafzettingen en de oeverafzettingen is vaak scherp. Pal ten westen van plangebied ligt het iets lager gelegen terras van Geistingen. Dit terras is gevormd in de late Dryas van het Laat-Glaciaal (circa 10.800-10.150 jaar geleden). Gedurende deze koude stadiale periode van het Laat-Glaciaal had de Maas een meer verwilderd karakter en vulde de dalvlakte weer gedeeltelijk op met grof sediment. Op dit terras zijn gedurende het Holoceen bij hoog water leem en klei op afgezet. Vanaf het Vroeg-Holoceen (Pre-Boreaal) tot circa 3100 jaar geleden (late bronstijd) waren dit vooral kleiige sedimenten, ook wel aangeduid als 'oude rivierklei'. Onder invloed van agrarische ontginningen en de daarmee gepaard gaande erosie van de lössplateaus nam vanaf de late bronstijd maar vooral vanaf de ijzertijd/Romeinse tijd de afzetting van meer siltige sedimenten sterk toe. Deze jongere oeverafzettingen van de Maas worden 'jonge rivierklei' genoemd.

Figuur 6: Detailuitsnede van het AHN-hoogtebeeld met de ligging van het plangebied (gele contourlijn). [10] Het plangebied grenst aan de noordzijde aan de Breusterstraat die hier duidelijk de kenmerken heeft van een holle weg, aflopend in westelijke richting naar het holocene Maasdal. Het noordelijke deel van het plangebied ligt binnen de contouren van deze verlaagde weg.

[10] Bron ondergrond: www.ahn.nl

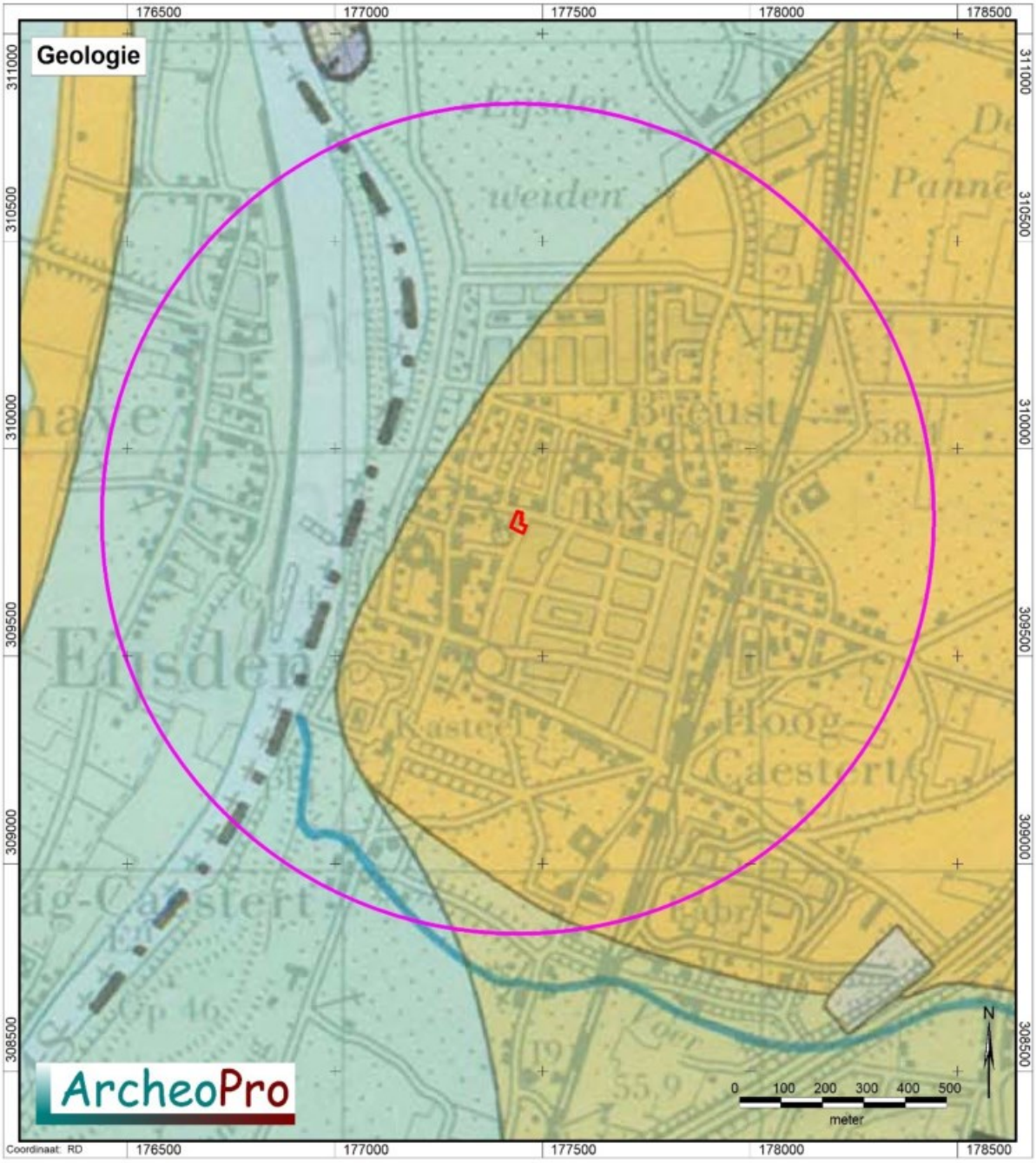
Op de uitsnede uit het Actueel Hoogtebestand Nederland (figuur 11) is ter plaatse van het plangebied de overgang van het terras van Mechelen a/d Maas naar het terras van Geistingen c.q. de holocene dalbodem duidelijk als een steilrand herkenbaar. De overgang verloopt hier vrij abrupt en is enkel door de bebouwing minder goed in het landschap zichtbaar.

Figuur 7: Schematische weergave van het oost-westprofiel over het huidige Maasdal bij Maastricht en de oudere terrasniveaus (). [11]Het laatglaciale terras van Geistingen wordt hier tot het Maasdal gerekend. Het terras van Mechelen a/d Maas ligt op het niveau van het terras van Eijsden-Lanklaar. De foto-inzet toont de terrasrand gezien van de Schansweg ten zuiden van de bebouwing van Eijsden in westelijke richting met op de achtergrond het huidige Maasdal en daarachter de steile rand van de St. Pietersberg en de groeve van Lixhe.

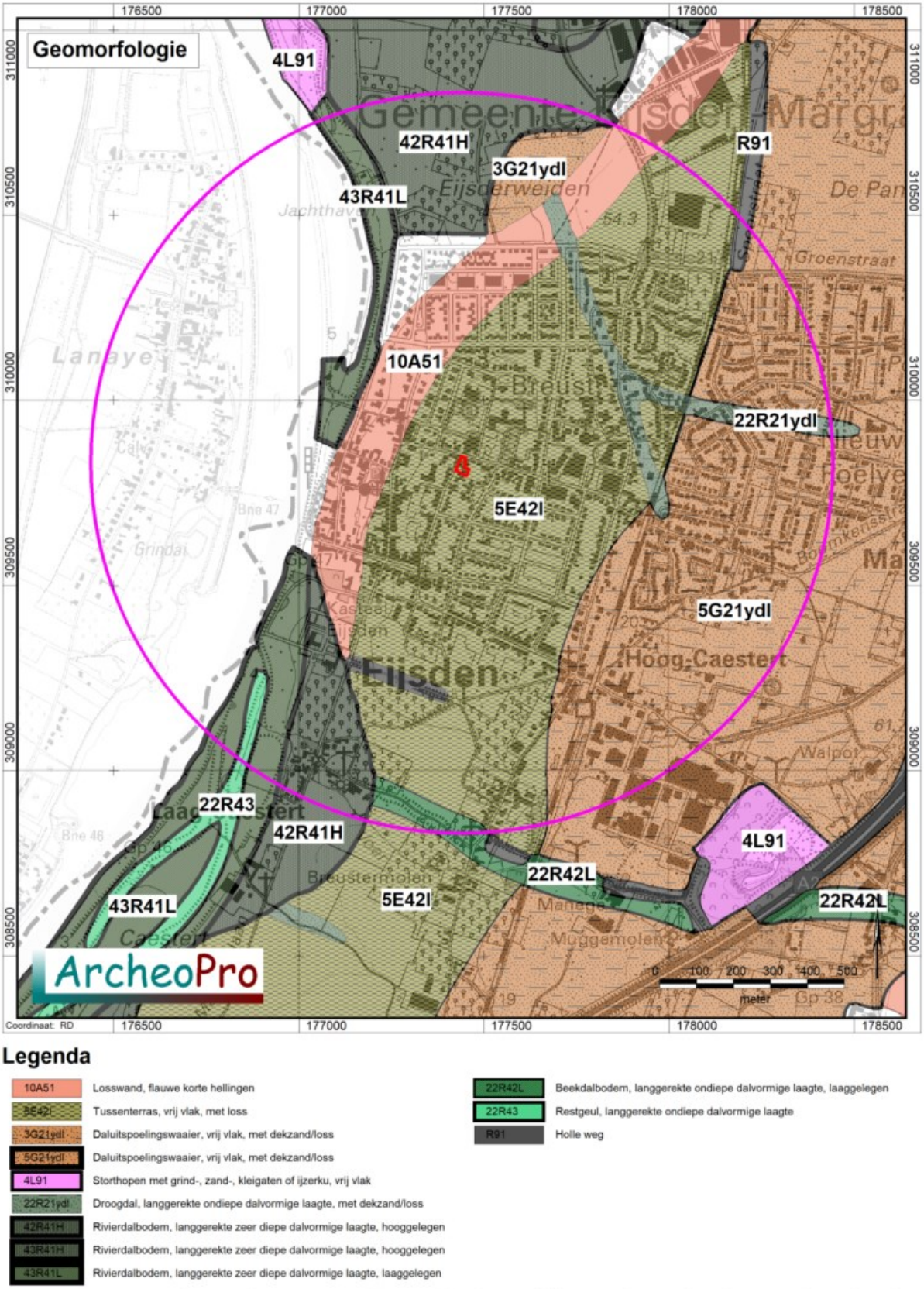
Volgens de bodemkaart van Nederland (figuur 12) is de bodem ter plaatse van het plangebied niet gekarteerd. Extrapolatie maakt het aannemelijk dat ter plaatse van het plangebied radebrikgronden in siltige leem met een kenmerkende roodbruine tot bruinrode, relatief stugge Bt-horizont voorkomen (figuur 12, eenheid BLd6). De aanwezigheid van ooivaaggronden in siltige colluviale leem (figuur 12, eenheid Ldh6) kan echter ook niet worden uitgesloten gezien de aanwezigheid van deze eenheid ten oosten van het plangebied. Onder dit colluvium kan in dat geval nog eolische primaire löss uit het Weichselien aangetroffen worden gevolgd door de pleistocene Maasterrasafzettingen. De reguliere dikte van een Bt-horizont in siltige leem bedraagt 60 tot 80 cm.

[11] bron: Landschapsvisie Zuid-Limburg, 2007

Figuur 8: Uitsnede uit de geologische kaart. [12] Het plangebied is rood omlijnd en de cirkel geeft de buitengrens van het onderzoeksgebied weer.

[12] Bron: Stichting voor Bodemkartering, Geologische kaart van Nederland 1:50.000. Wageningen, 1968

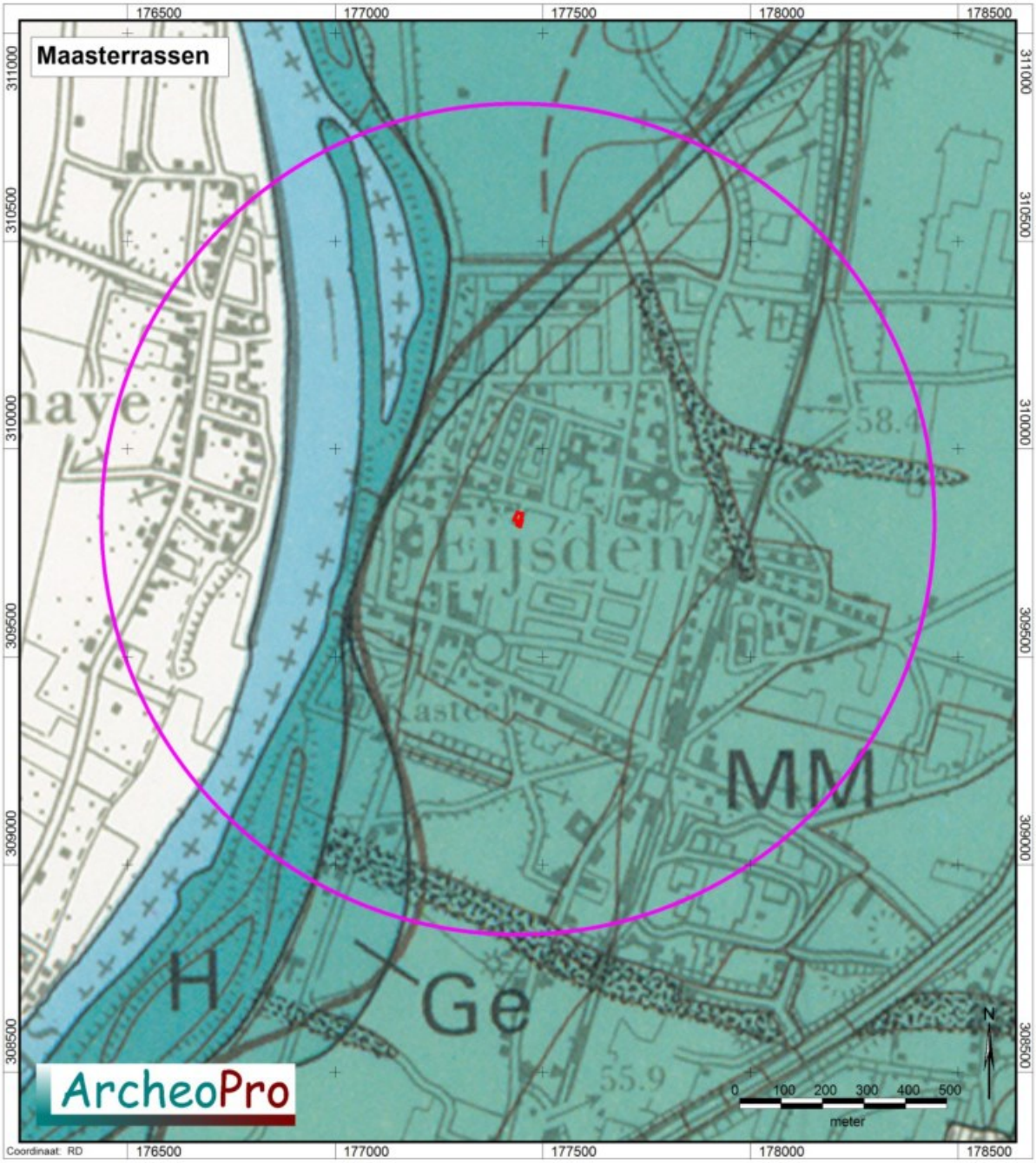

Legenda

10A51	Losswand, flauwe korte hellingen
5E42l	Tussenterras, vrij vlak, met loss
3G21ydl	Daluitspoelingswaaier, vrij vlak, met dekzand/loss
5G21ydl	Daluitspoelingswaaier, vrij vlak, met dekzand/loss
4L91	Storthopen met grind-, zand-, kleigaten of ijzerku, vrij vlak
22R21ydl	Droogdal, langgerekte ondiepe dalvormige laagte, met dekzand/loss
42R41H	Rivierdalbodem, langgerekte zeer diepe dalvormige laagte, hooggelegen
43R41H	Rivierdalbodem, langgerekte zeer diepe dalvormige laagte, hooggelegen
43R41L	Rivierdalbodem, langgerekte zeer diepe dalvormige laagte, laaggelegen
22R42L	Beekdalbodem, langgerekte ondiepe dalvormige laagte, laaggelegen
22R43	Restgeul, langgerekte ondiepe dalvormige laagte
R91	Holle weg

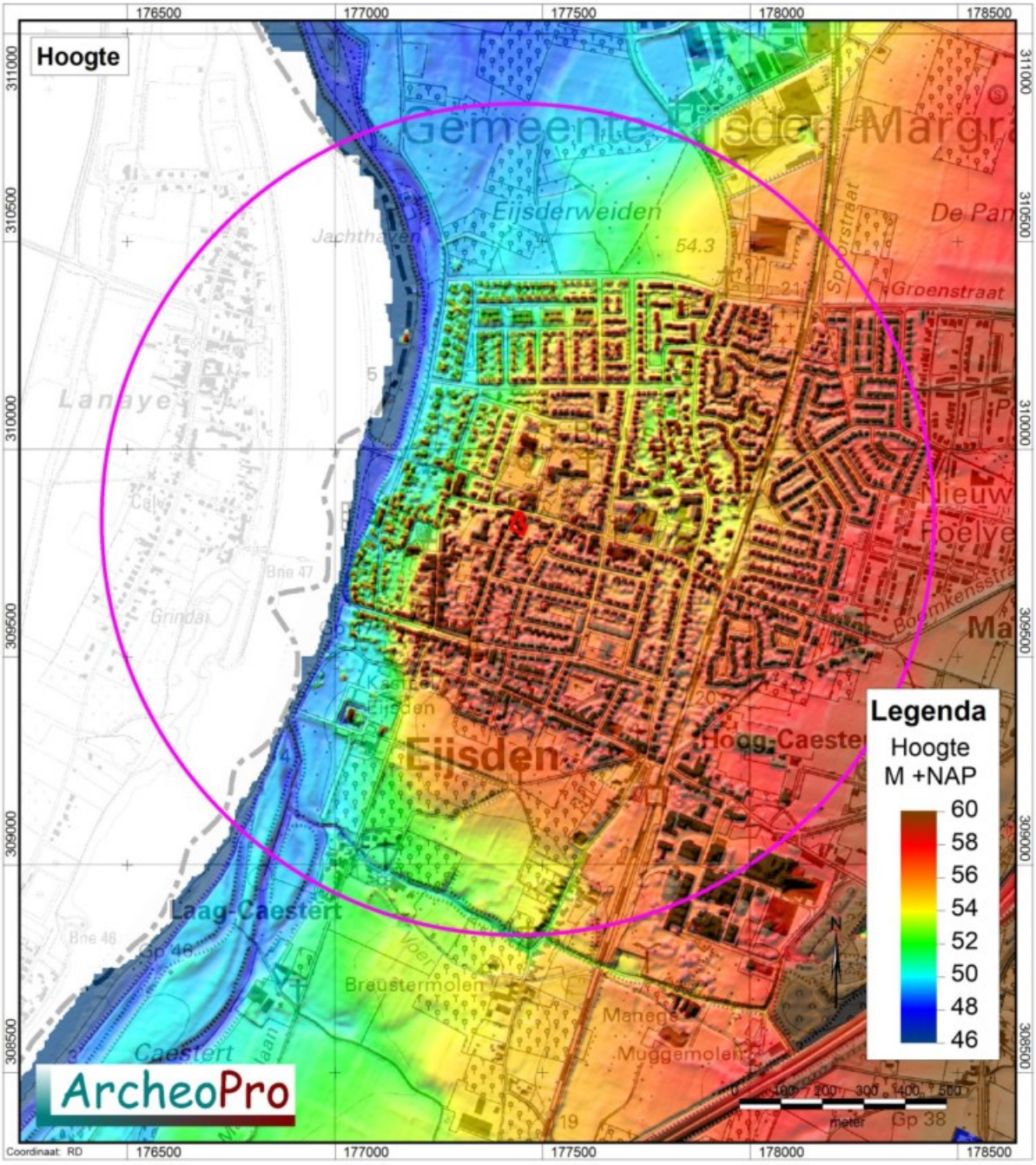
Figuur 9: Uitsnede uit de geomorfologische kaart.[13] Het plangebied is rood omlijnd en de cirkel geeft de buitengrens van het onderzoeksgebied weer.

[13] Bron: Universiteit Wageningen, 2017

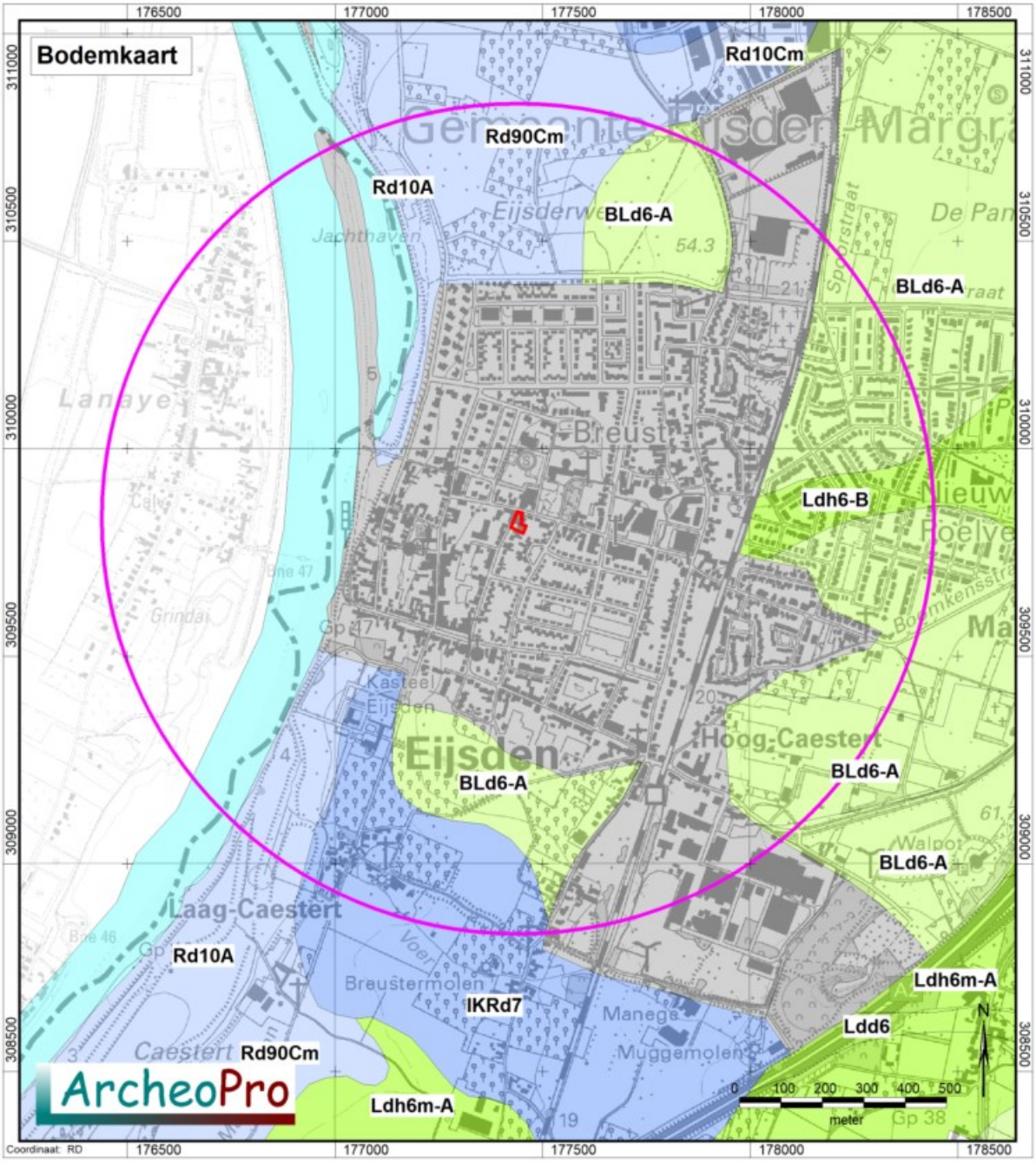
Figuur 10: Uitsnede uit de Maasterrassenkaart.[14] Het plangebied is rood omlijnd en de cirkel geeft de buitengrens van het onderzoeksgebied weer. MM = terras van Maasmechelen. G = terras van Geistingen.

[14] Bron: Universiteit Wageningen, 2017

Figuur 11: Uitsnede uit het Actueel Hoogtebestand Nederland.[15] Het plangebied is rood omlijnd en de cirkel geeft de buitengrens van het onderzoeksgebied weer.

[15] Bron: Rijkswaterstaat, Servicedesk Data, AHN (Actueel Hoogtebestand Nederland), Delft

Legenda bodemkaart

- Vlak- en duinvaaggronden
- Laar- veldpodzolgronden
- Moerige eer- en podzolgronden
- Vlak- en duinvaaggronden, gooreerdgronder
- Enkeerd/tuineerd gronden
- Brikgronden
- Leem-/woudeerdgronden/vaaggronden
- Vaaggronden
- Kleigronden
- Ondiepe kleigronden, potklei
- Vaaggronden
- Gors-, slikvaaggronden
- Poldervaaggronden
- Vlakvaaggronden
- Veen, petgaten, kreekbeddingen, beekdalgronden, duin- en kweldergronden, stuifzand
- Fluviatieve afzettingen, pre laat-pleistoceen
- Kleefaarde of vuursteeneluvium
- Mariene afzettingen, pre-pleistoceen
- Oude bewoningsplaatsen
- Bebouwing, dijken en bovenlandstrook, opgehoogd of afgegraven
- Water, moeras

Figuur 12: Uitsnede uit de bodemkaart.[16] Het plangebied is rood omlijnd en de cirkel geeft de buitengrens van het onderzoeksgebied weer

[16] Bron: Universiteit Wageningen, 2017

2.4 Archeologie (LS01/LS04)

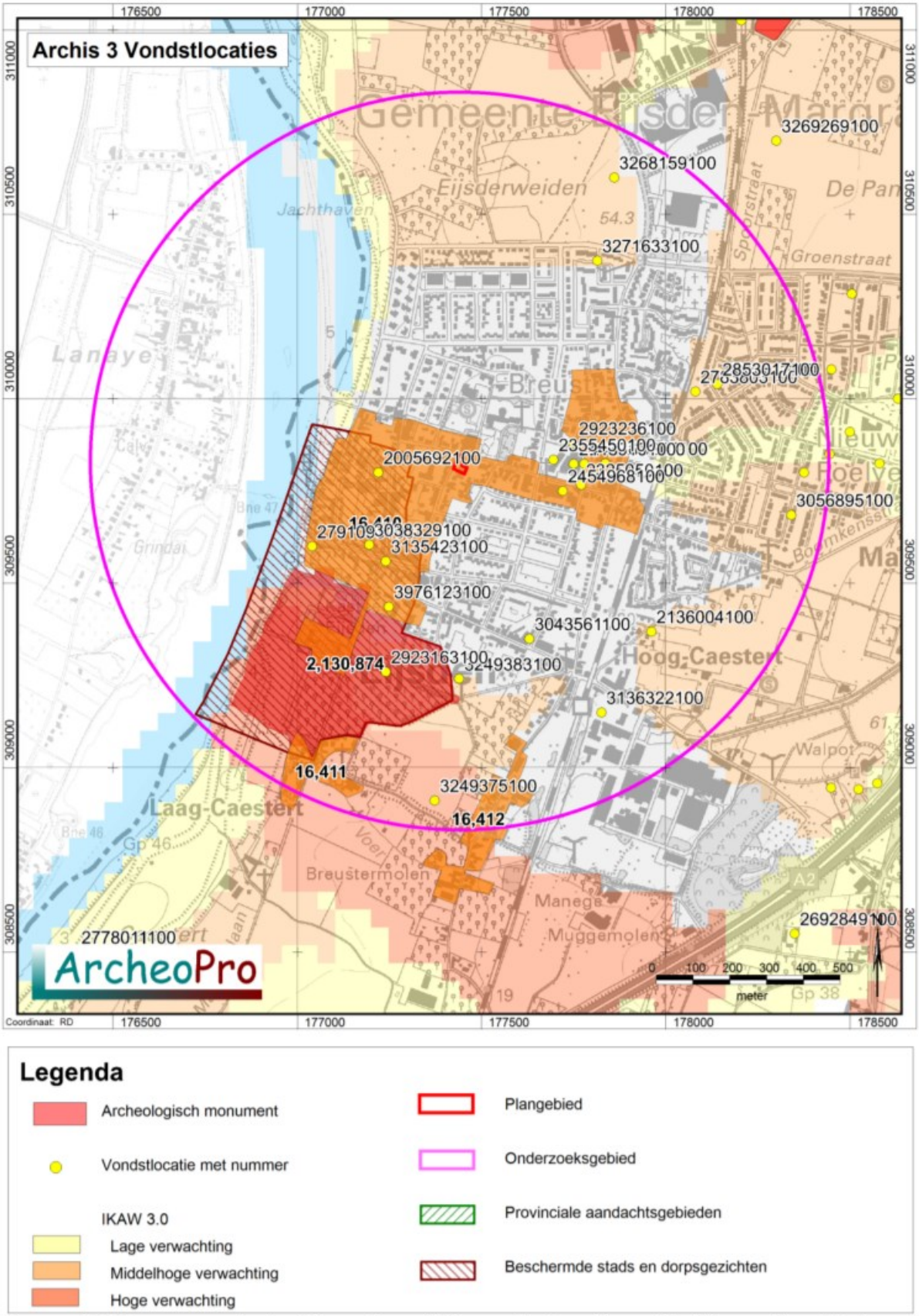
Volgens de Indicatieve Kaart Archeologische Waarden (IKAW 3.0, figuur 13 en 14) ligt het plangebied in een ongekarteerde zone, vanwege de ligging in een bebouwde kern. Extrapolatie op basis van de iets ruimere omgeving kan een middelhoge tot hoge archeologische verwachting op het plangebied plakken. De gemeentelijke archeologiekaart (figuur 15) plaatst het plangebied in een zone met middelhoge archeologische verwachting én in een monument van (zeer) hoge archeologische waarde.

Het plangebied ligt namelijk binnen een bekend archeologisch terrein (AMK terrein): AMK 16410. In het onderzoeksgebied zijn verder nog twee terreinen aanwezig: AMK 16411 en 16412.[17]
AMK 16410 betreft een terrein met bewoningssporen uit de vroege middeleeuwen tot en met de nieuwe tijd. Het betreft de oude dorpskern van de dorpen Breust en Eijsden. In Eijsden is de invloed van het hofstelsel op de nederzettingsvorm duidelijk zichtbaar. Een open, vierkant terrein geeft de plaats aan van de oorspronkelijke vroegmiddeleeuwse hof. De kerk en een deel van de bebouwing rond de kerk ligt aan het terrein.
AMK 16411 betreft een terrein met bewoningssporen uit de late middeleeuwen tot en met de nieuwe tijd. Het betreft een cluster oude bebouwing in het gehucht Laag Caestert.
AMK 16412 betreft een terrein met bewoningssporen uit de late middeleeuwen tot en met de nieuwe tijd. Het betreft een cluster oude bebouwing in het dorpje Hoog-Castert.

Op de AMK zijn historische dorpskernen en clusters oude bebouwing als gebieden van hoge archeologische waarde aangegeven. Dit is op grond van het belang van deze locaties, waar de wortels van de huidige dorpen of steden kunnen liggen. De begrenzing van deze kernen is gebaseerd op 19de-eeuwse en vroeg 20ste-eeuwse kaarten. Binnen deze contouren kunnen in de bodem resten van vroegmoderne en waarschijnlijk ook van laatmiddeleeuwse (vanaf circa 1300 AD) bewoning aangetroffen worden. Ook sporen van oudere bewoning kunnen aanwezig zijn.

Ten zuiden van het plangebied ligt een beschermd gezicht, het beschermde dorpsgezicht van Eijsden, aangewezen op 24 juni 1971.[18] Stedenbouwkundig is Eijsden van belang door het opnemen van de middeleeuwse dorpsweg in een vrijwel rechthoekig stramien, dat zich tot de Maasoever uitstrekt. De zuidkant hiervan wordt gevormd door de met bomen beplante en door grote herenhuizen gemarkeerde Diepstraat, die naar het Bat afdaalt. Deze kade, die eertijds breder en langer zal zijn geweest, is in de Franse tijd door een stenen keermuur tegen verdere afslag beschermd, zodat Eijsden zijn rivierfront behouden heeft en aldus een uitzondering vormt onder de Maasdorpen. Aan de noordzijde van genoemd stramien ligt naast de kerk de Vroenhof, die mogelijk nog herinnert aan de middeleeuwse herenhoeve. Dit monumentale plein, dat evenals de Diepstraat gelegenheid tot vestiging van welgestelden bood, wordt in het oosten door de oude dorpsstraat begrensd en heeft in het westen twee verbindingen met de Maasoever. Achter de bouwstrook langs de oever vormt een parallelstraat het laatste onderdeel van het historische stramien.
In het besproken gebied zijn vrij veel gebouwen uit de 17de en 18de eeuw en de eerste jaren van de 19de eeuw bewaard gebleven. Hoewel tussen deze veelal gewitte oude huizen hier en daar panden zijn gebouwd, die minder passen in het historische beeld, is het onderhavige gebied nog erg karakteristiek.

[17] Navolgende is overgenomen uit ARCHIS en de beschrijvingen van de AMK terreinen.
[18] Navolgende is ontleend aan de toelichting bij het aanwijzingsbesluit van 24 juni 1971 (monument 1556).

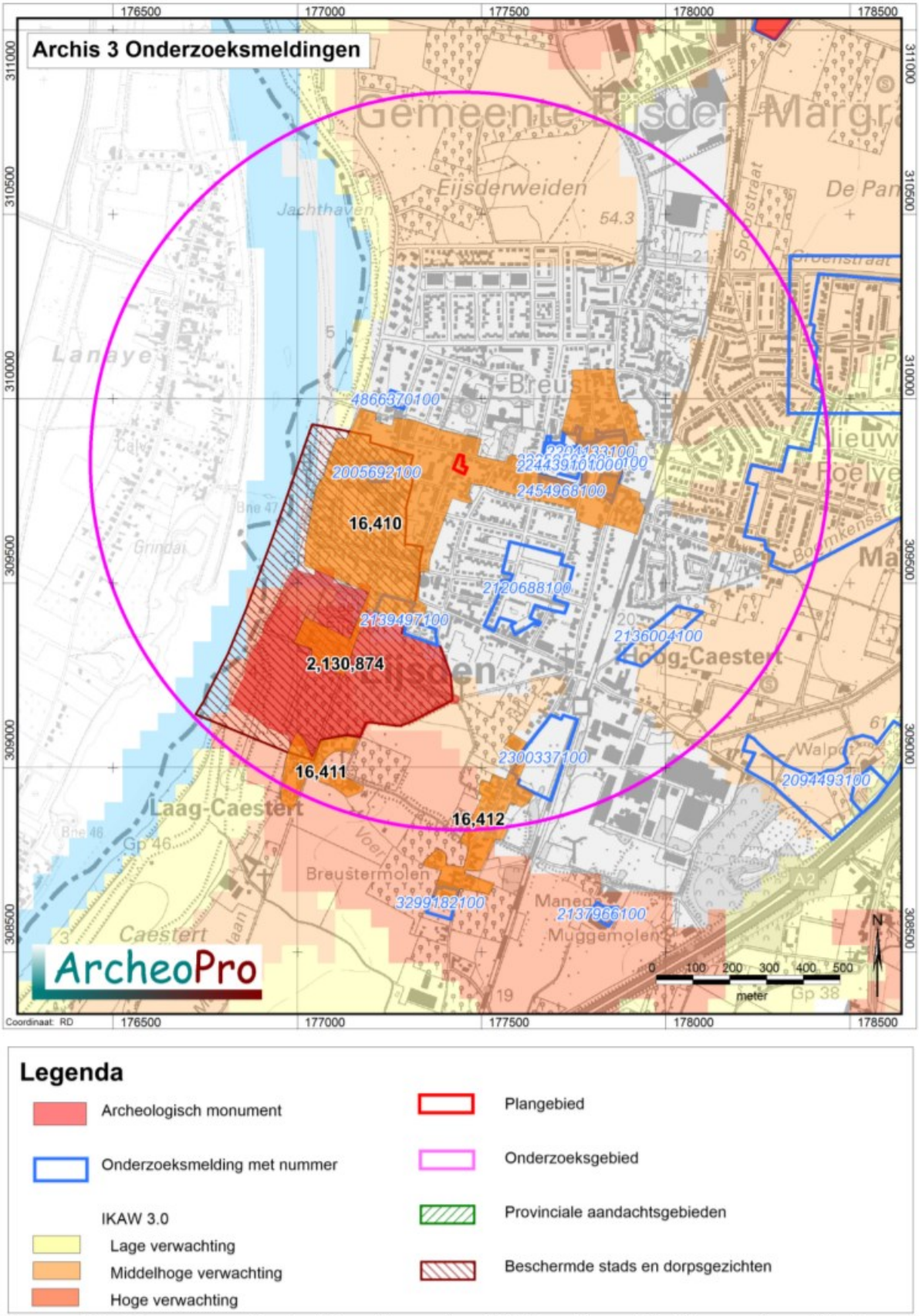

Legenda

- Archeologisch monument
- Vondstlocatie met nummer
- IKAW 3.0
  - Lage verwachting
  - Middelhoge verwachting
  - Hoge verwachting
- Plangebied
- Onderzoeksgebied
- Provinciale aandachtsgebieden
- Beschermde stads en dorpsgezichten

Figuur 13: Kaart met de Archisvondstmeldingen.[19] Het plangebied is rood omlijnd en de cirkel geeft de buitengrens van het onderzoeksgebied aan.

[19] Bron: Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed, ARCHIS 3.

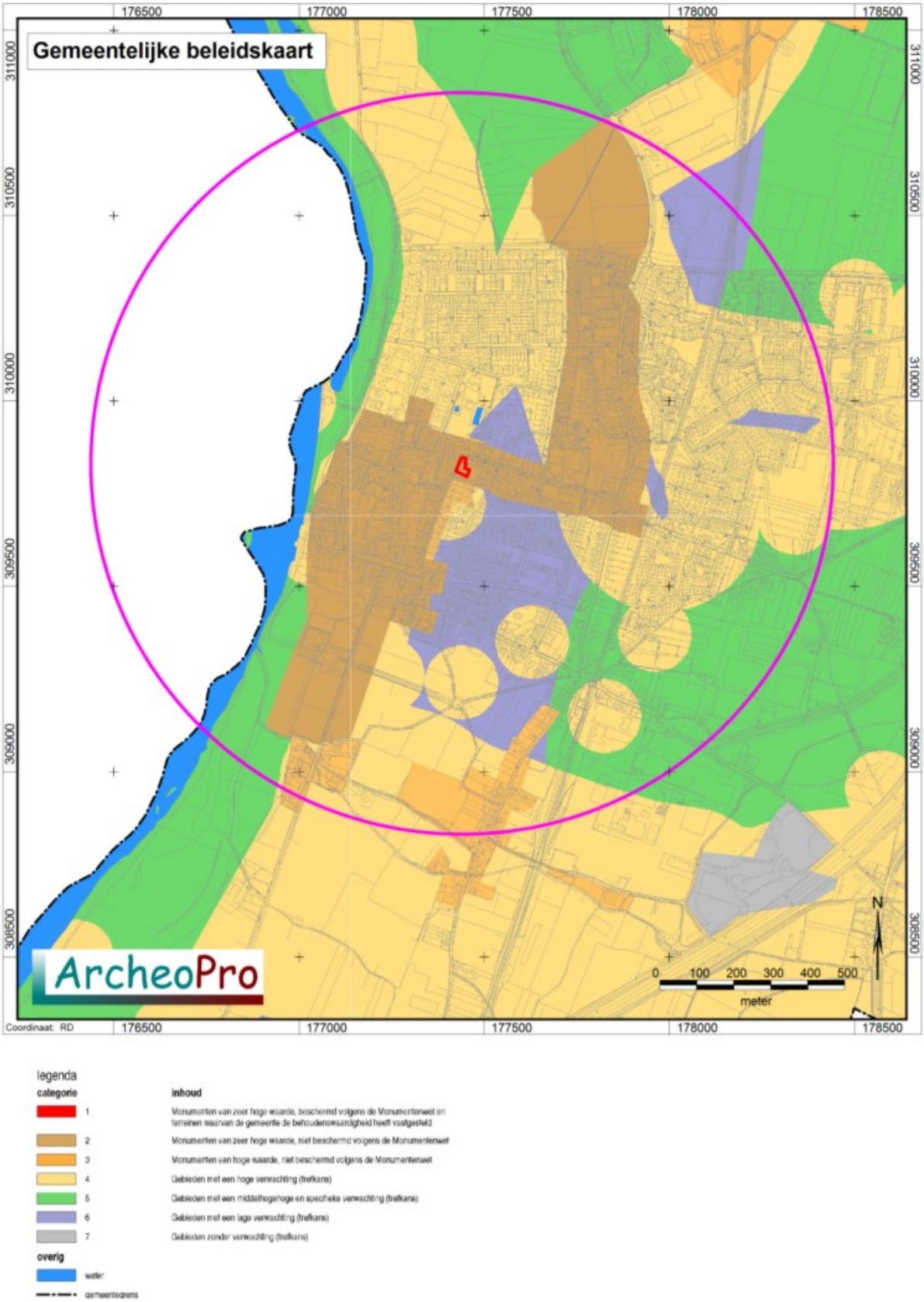

Legenda

- Archeologisch monument
- Onderzoeksmelding met nummer
- IKAW 3.0
  - Lage verwachting
  - Middelhoge verwachting
  - Hoge verwachting
- Plangebied
- Onderzoeksgebied
- Provinciale aandachtsgebieden
- Beschermde stads en dorpsgezichten

Figuur 14: Kaart met de Archisonderzoeken.[20] Het plangebied is rood omlijnd en de cirkel geeft de buitengrens van het onderzoeksgebied aan.

[20] Bron: Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed, ARCHIS 3.

Figuur 15: Uitsnede uit de gemeentelijke beleidskaart.[21]

[21] Bron: Gemeente Eijsden-Margraten.

In het plangebied zijn tot op heden nog geen vondsten gedaan. In het onderzoeksgebied zijn er meerdere vondsten en/of waarnemingen bekend (25 zaaknummers, fig. 10 en bijlage 3). Een aantal van de zaaknummers die op fig. 10 afgebeeld zijn, zijn het resultaat van archeologische onderzoeken (figuur 14).

Ten westen ligt zaaknummer 2005692100. Dit zaaknummer is het resultaat van een proefsleuvenonderzoek, uitgevoerd door de ROB in 1997.[22] Door middel van zestien grondboringen en twee proefsleuven is een gedeelte van het plein onderzocht op resten van een vermoedelijk op deze plaats gelegen vroegmiddeleeuws hof. Tijdens het onderzoek zijn in de eerste proefsleuf langs de oostzijde van het plein twee sporen aangetroffen. Op grond van de hierin verzamelde aardewerkfragmenten is het eerste spoor gedateerd in de 15de of 16de eeuw en het tweede in de 14de of 15de eeuw. De tweede proefsleuf langs de zuidzijde van het plein heeft geen grondsporen opgeleverd. In beide proefsleuven bevond zich onder het huidige maaiveld en een aantal vermoedelijke ophogingslagen een identieke, bijna geheel intacte laag die als oorspronkelijk maaiveld is geïnterpreteerd. Gezien de boorresultaten lijkt het erop dat voor de rest van het plein dezelfde stratigrafische opbouw als in de twee proefsleuven kan worden verwacht. Tijdens het onderzoek zijn geen aanwijzingen gevonden die duiden op een gebruik van het plein in de vroege middeleeuwen. De verzamelde aardewerkfragmenten stammen uit het einde van de 12de tot het einde van de 19de eeuw.

Ten zuidwesten, langs de Diepstraat zijn drie zaaknummers geregistreerd: 1030803, 1076185 en 1054492. Het betreft in deze drie gevallen resten van aardewerk, een haardsteen en enkele mergelblokken die als fundering zijn gebruikt. De vondsten dateren uit de late middeleeuwen tot nieuwe tijd en kunnen verder niet aan een specifiek complextype gekoppeld worden. Ze onderschrijven wel de bebouwde context binnen de oude kern van Eijsden.

Ten zuiden liggen de zaaknummers 3043561100, 3249383100, 2923163100 en 3976123100.
Zaaknummer 3043561100 is het resultaat van onderzoek. In maart en juli 2002 heeft RAAP Archeologisch Adviesbureau een archeologisch vooronderzoek uitgevoerd op zes woningbouwlocaties te Eijsden, Mesch en Rijckholt.[23] Locaties 2, 3, 4 en 6 liggen in Eijsden en zijn voor dit onderzoek relevant. Gezien de ligging en de resten uit de omgeving is een middelhoge tot hoge verwachting uitgesproken. Het booronderzoek (karterend van karakter) heeft echter op geen enkele locatie vondsten aangetoond. Enkel op locatie 2 is dierlijk bot opgeboord, maar aangezien dit in een verstoorde context is aangetroffen, is hieraan geen waarde gehecht. Vervolgonderzoek op deze locaties werd niet noodzakelijk gevonden.
Zaaknummer 3249383100 betreft de mogelijke locatie van de voormalige Kletenburcht, ook wel Kettelhof of Kettelburcht genoemd. Deze Laathof, toebehorend aan het Luikse gasthuis van St. Matthieu à la Chaine, vormde de kern van het huidige Caestert, dat niet voor de 13de eeuw kan zijn ontstaan. De locatie is gebaseerd op oude bronnen en verder (nog) niet met archeologisch resten gestaafd.
Zaaknummer 2923163100 betreft een oude vermelding van overblijfselen, vermoedelijk op de "Kletenberg" tegenover het kasteel Eijsden en vermoedelijk uit de Romeinse tijd.
Zaaknummer 3976123100 betreft de vondsten die gedaan zijn tijdens de uitvoering van een archeologisch vooronderzoek.[24] De vondsten betreffen echter niet-archeologische materiaal

[22] [redacted] 1998.
[23] [redacted] 2002.
[24] [redacted] 2003.

(natuurlijke vuursteenafsprongen, een brokje krijt en steenkool). Er is tijdens het onderzoek geen aanwijzing aangetroffen voor een vindplaats. Vervolgonderzoek werd niet noodzakelijk geacht.

Ten zuidoosten van het plangebied liggen de zaaknummers 2136004100 en 3136322100.
Zaaknummer 2136004100 betreft de vondst van een Andenne-scherf die tijdens een verkennend booronderzoek is opgeboord.[25] Het scherfje is aangetroffen in de teelaarde en verder niet als indicator voor een vindplaats geïnterpreteerd. Vervolgonderzoek werd niet noodzakelijk geacht.
Zaaknummer 3136322100 betreft een oude melding van een Romeinse begraafplaats op het terrein der Zinkwitfabriek bij Eijsden. Naast aardewerk zijn er munten en bouwfragmenten aangetroffen. Mogelijk betreft het ook een nederzetting en/of resten van industriële activiteiten.

Ten slotte, ten oosten van het plangebied ligt een cluster van zeven verschillende meldingen: zaaknummers 2923236100, 2355450100, 2443910100, 2120671100, 2225267100, 2454968100 en 2325050100.
Zaaknummer 2923236100 betreft de oudere melding van talrijke vondsten van Romeins en middeleeuws bouwmateriaal. Er is -volgens Archis- geen reden om onmiddellijk aan Romeinse bewoning te denken. Hergebruik (*spolia*) van dergelijk materiaal komt in middeleeuwse kerken in deze contreien vrij vaak voor. Voor bevestiging van vroege (Romeinse) bewoning ter plaatse is onderzoek nodig, wat nog niet heeft plaatsgevonden.

De overige zaaknummers zijn het resultaat van onderzoek op en rondom de motte van Breust.[26]
In 2008-2009 is het oostelijke en in 2011-2012 het westelijke gedeelte van het onderzoeksgebied Breusterhof onderzocht. In het oostelijke gedeelte is in de ondergrond sprake van een depressie met een bron, waaruit de Bak, een kleine beek, ontspringt. Op 3,5 m onder maaiveld bevindt zich grind met daarop een 50 cm dikke leemlaag. Op deze leemlaag heeft zich rond 1000 een akkerlaag en in de 11de en 12de eeuw een nederzettingshorizont ontwikkeld. Dit geheel wordt afgedekt door een tot 2 m dik pakket colluvium van afgespoelde löss. De onderkant van dit pakket is gedateerd in de eerste helft van de 13de eeuw. Op het colluvium liggen ophogingslagen en nederzettingsresten uit de 14de tot 16de eeuw en daarop liggen nog ophogingen tot het huidige maaiveld. In het westelijke gedeelte van het onderzoeksgebied, rond de kerk, is geen sprake van een oude depressie en het middeleeuwse maaiveld lag hier min of meer gelijk met het huidige. Enkele vondsten wijzen mogelijk op vroegmiddeleeuwse (Karolingische) bewoning in de omgeving en de oudste bewoningssporen zijn weinig jonger dan de vroegste historische vermelding van Breust. In de nederzettingshorizont zijn twee 12de-eeuwse gebouwplattegronden herkend. Deze bestaan telkens uit zes palen en hebben afmetingen van minimaal circa 5 bij 12,5 m (structuur A) en circa 5 bij minimaal 10,5 m (structuur B). De akkerlaag wordt doorsneden door een 4,5 m brede gracht die in de tweede helft van de 12de eeuw is opgevuld. Op de gedempte gracht is een deel van een structuur met een 30 tot 40 cm brede fundering van vuursteenknollen gevonden. Deze is rond 1200 te dateren en betreft waarschijnlijk een vakwerkconstructie. De fundering is van een groot gebouw van circa 20 bij 20 m met meerdere ruimtes of van twee of drie kleinere aparte gebouwen. In dat laatste geval heeft het best bewaarde gedeelte afmetingen van circa 6 bij 20 m. In de tweede helft van de 12de of de eerste helft van de 13de eeuw, dus rond 1200, werd een motte opgeworpen.

---

25 [redacted] a. 2007.
26 [redacted].
Navolgende is overgenomen uit [redacted] 2021 p. 103-107.

De basis heeft een diameter van circa 20 m en ligt circa 2,5 m onder het maaiveld. Het vlakke bovenste gedeelte van de motte, het platform, heeft een diameter van 11 tot 12 m. De motte wordt omgeven door een 6,5 tot 7 m brede gracht van 1,5 m diep die wordt gevoed door de Bak. Excentrisch in de noordoostzijde van de motte bevindt zich een kelder van mergelstenen met afmetingen van circa 3,5 bij 4 m met een vloer van maaskeien. De kelder is gebouwd tijdens het opwerpen van de motte en behoort waarschijnlijk tot een houten gebouw van maximaal 8 bij 8 m op het platform, waarvan het noordoostelijke gedeelte onderkelderd was. Aangenomen mag worden dat na enige tijd, toen het mottelichaam was 'gezet', de houten bebouwing werd vervangen door steenbouw. De twee eerder genoemde houten gebouwen en de vuursteenfundering behoren mogelijk tot de voorburcht of het voorhof van de motte. Al vrij snel na aanleg van de motte begon de afdekking met colluvium afkomstig van de meer naar het oosten gelegen hellingen. Het colluviumpakket is ontstaan door ontbossing ten behoeve van grootschalige ontginningen op de hellingen en lössplateau's en vervolgens het agrarische grondgebruik in de volle en late middeleeuwen. Uit pollenonderzoek blijkt dat vooral rond 1250 de ontbossing snel ging. Dat de kelder in de motte en waarschijnlijk ook het bijbehorende bovengrondse gedeelte van het gebouw zeker tot in de 15de eeuw in gebruik waren, blijkt uit verbouwingssporen en met baksteen vernieuwde vloeren.
Vondsten uit de 13de en 14de eeuw zijn schaars, maar vanaf de 14de eeuw lijkt de bewoning toe te nemen. Aan de oostzijde zijn resten gevonden van een aantal opeenvolgende huizen in de vorm van een één meter dik pakket lemen vloeren met ingedrukte balkresten, brandlagen en keien. Direct ten zuiden hiervan bevinden zich ophogingslagen uit de 14de tot 17de eeuw. In het westelijke gedeelte van het onderzoeksgebied is geen akkerlaag aanwezig en slechts een dunne laag colluvium. Het onderste gedeelte hiervan is mogelijk al in de late prehistorie afgezet. Enkele vondsten wijzen weer op mogelijke vroegmiddeleeuwse bewoning in de omgeving. Grondsporen en vondsten uit 11de en 12de eeuw wijzen mogelijk op de nabijheid van een nederzetting rond de motte uit deze periode. De grondsporen bestaan uit een hutkom en een gedeelte van een bootvormige gebouwplattegrond, evenals enkele verspreide kuilen. Slechts weinig vondsten stammen uit de 13de eeuw, maar wel komen enkele 14de-eeuwse sporen voor. In deze tijd is het bovenste gedeelte van het dunne colluviumpakket afgezet. Verder zijn hier resten van stenen bebouwing uit de 15de en 16de eeuw aangetroffen. Direct ten westen van de motte, op de grens tussen het oostelijke en westelijke gedeelte van het onderzoeksgebied, zijn geen hoog- en laatmiddeleeuwse bewoningssporen aanwezig.
De hoeveelheid mobiele vondsten die is aangetroffen, is relatief gering, waarschijnlijk door de korte gebruiksduur van de motte en de snelle opvulling van de grachten met colluvium. Botanisch onderzoek wijst op de verbouw van rogge, gerst, boekweit en emmer- en broodtarwe in de omgeving. Op het onderzoeksterrein lagen moestuinen en in de omgeving lag ook grasland. De geringe hoeveelheid botmateriaal vertegenwoordigt vooral rund en verder varken.

Na het onderzoek van de Breustse motte zijn in de directe omgeving meerdere onderzoeken uitgevoerd. Het onderzoeksgebied van de motte ligt direct ten zuidoosten van de Martinuskerk, oostelijk van de weg Breusterhof. In 2011, 2012 en 2014 is onderzoek gedaan in een westelijk aangrenzend gebied, aan de overzijde van de Breusterhof. De zuidgrens van dit onderzoeksgebied wordt gevormd door de Breusterstraat.
Het onderzoek in 2011 betrof een begeleiding, waarbij bewoningssporen zijn gevonden die aansluiten op die bij de motte.[27] Er is sprake van een bewoningsfase tussen ca. 950 en 1100 en een bewoningsfase rond 1200. De sporen lopen door buiten het onderzoeksgebied.

[27] [redacted]2012.

Aangetroffen zijn een gedeelte van een bootvormige huisplattegrond en een mogelijk bijbehorende hutkom. Beide structuren zijn rond 1000 te dateren.
In 2012 is bij een proefsleuvenonderzoek een erf uit de 11de tot 13de eeuw aangesneden, dat in de periferie van de nederzetting bij de motte moet hebben gelegen.[28]
Een opgraving in 2014 heeft delen van waarschijnlijk een hoofdgebouw en van bijgebouwen opgeleverd uit de 11de en 12de eeuw. Verder zijn kuilen, een waterput en greppels aangetroffen uit de periode van ca. 1000 tot in de 16de eeuw.[29]
Tot slot is in 2014 een begeleiding uitgevoerd in een plangebied direct ten zuiden van het gebied van de drie laatstgenoemde onderzoeken, aan de overzijde van de Breusterstraat.[30] Het plangebied was merendeels recent verstoord door sloop van de bestaande bebouwing. In het beperkte onverstoorde gedeelte zijn echter geen grondsporen aangetroffen en ook zijn slechts enkele mobiele vondsten gedaan. Het lijkt er op dat het gebied ten zuiden van de Breusterstraat net buiten de periferie van de nederzetting nabij de motte ligt.

Door het onderzoek rondom de motte van Breust moet de opvatting dat nederzetting, kerk en hof van Breust in de 14de eeuw zuidwaarts zijn verplaatst, worden herzien. Zeker is dat de huidige kerk al rond 1200 op deze plek stond. Mogelijk lag er in de noordelijke kern een vroegere kerk, maar aangezien kerken en de bijbehorende kerkhoven sterk plaatsvaste elementen zijn, is een dergelijke verplaatsing minder aannemelijk. Ook mag in het geval van een verplaatsing worden verwacht dat er 'herinneringen' aan de oude locatie zouden zijn overgeleverd, bijvoorbeeld in de toponymie, maar die ontbreken. Verder is er over het algemeen een sterke relatie tussen kerk en herenhuis (kerk-motte-voorburcht), zeker bij eigenkerken.
Verder tonen de onderzoeken aan dat dorpskernarcheologie bijzondere resultaten kan opleveren.

2.5 Informatie amateurarcheologen (LS01/LS04)

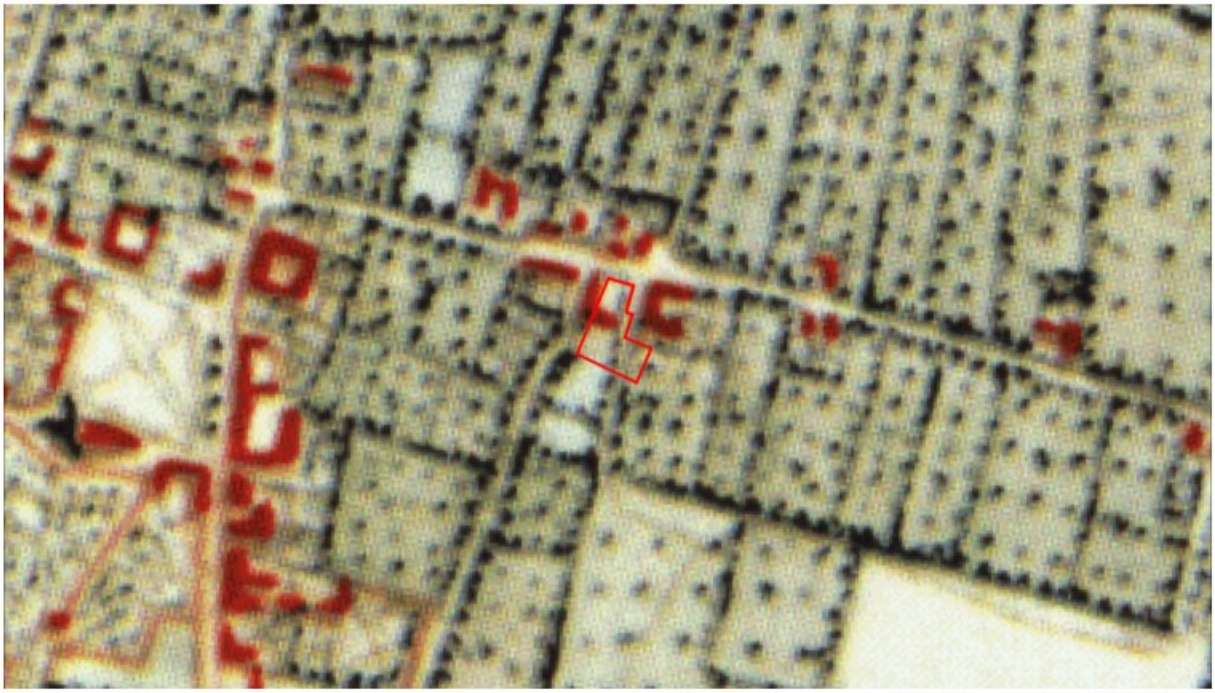
ArcheoPro heeft geen contact opgenomen met lokale amateurarcheologen of een heemkundevereniging met betrekking tot eventuele (niet in Archis geregistreerde) archeologische oppervlaktevondsten binnen het plangebied. Het onderzochte gebied betreft namelijk een volledig begroeid dan wel bebouwd met een (semi) verhard achterterrein dat niet vrijelijk toegankelijk is en binnen de bebouwde kom ligt.

2.6 Historie (LS03)

De van oorsprong aparte kern Breust maakt tegenwoordig deel uit van Eijsden, waarvan de oude kern westelijker ligt, nabij de Maas. De oude kerken van Breust en Eijsden liggen hemelsbreed ruim 500 van elkaar. Breust wordt in het midden van de 10de eeuw voor het eerst vermeld en aangenomen wordt dat het, net als Eijsden, teruggaat op een Karolingisch domein dat deel uitmaakte van een omvangrijk koningsgoed met 's Gravenvoeren als centrum.[31] De naam Breust (oudere vermeldingen Bruest of Brust) wordt verbonden met het Oudhoogduitse *brust* wat 'afgrond, steile helling' betekent.[32]

[redacted] 2012.
[29] [redacted] 2015.
[30] [redacted] 2014.
[31] [redacted] 2021, p. 103.
[32] [redacted] 2018.

De Tranchotkaart uit 1805 (figuur 16) is de oudste kaart die voor dit plangebied relevante informatie toont. Het plangebied lijkt begin 19de eeuw ietwat buiten een dichte bewoningskern te liggen. In de directe omgeving zijn hier en daar gebouwen aangeduid. Ook binnen het plangebied is een bouwvolume aangeduid. Het betreft een L-vormig gebouw. Het is onduidelijk of het huidige bouwvolume teruggaat op het bouwvolume dat op de Tranchotkaart is afgebeeld.
Rondom de bebouwing liggen boomgaarden en graslanden. Verder van de bebouwing verwijderd liggen de akkers. De wegen die momenteel het plangebied omsluiten zijn ook op de Tranchotkaart al zichtbaar. Ten noorden loopt een weg die mogelijk de voorganger is van de Breusterstraat en ten westen loopt een weg die mogelijk herleid kan worden tot de Schoolstraat.

Figuur 16: Uitsnede uit de Tranchotkaart van 1805.[33] Het plangebied is rood omlijnd.

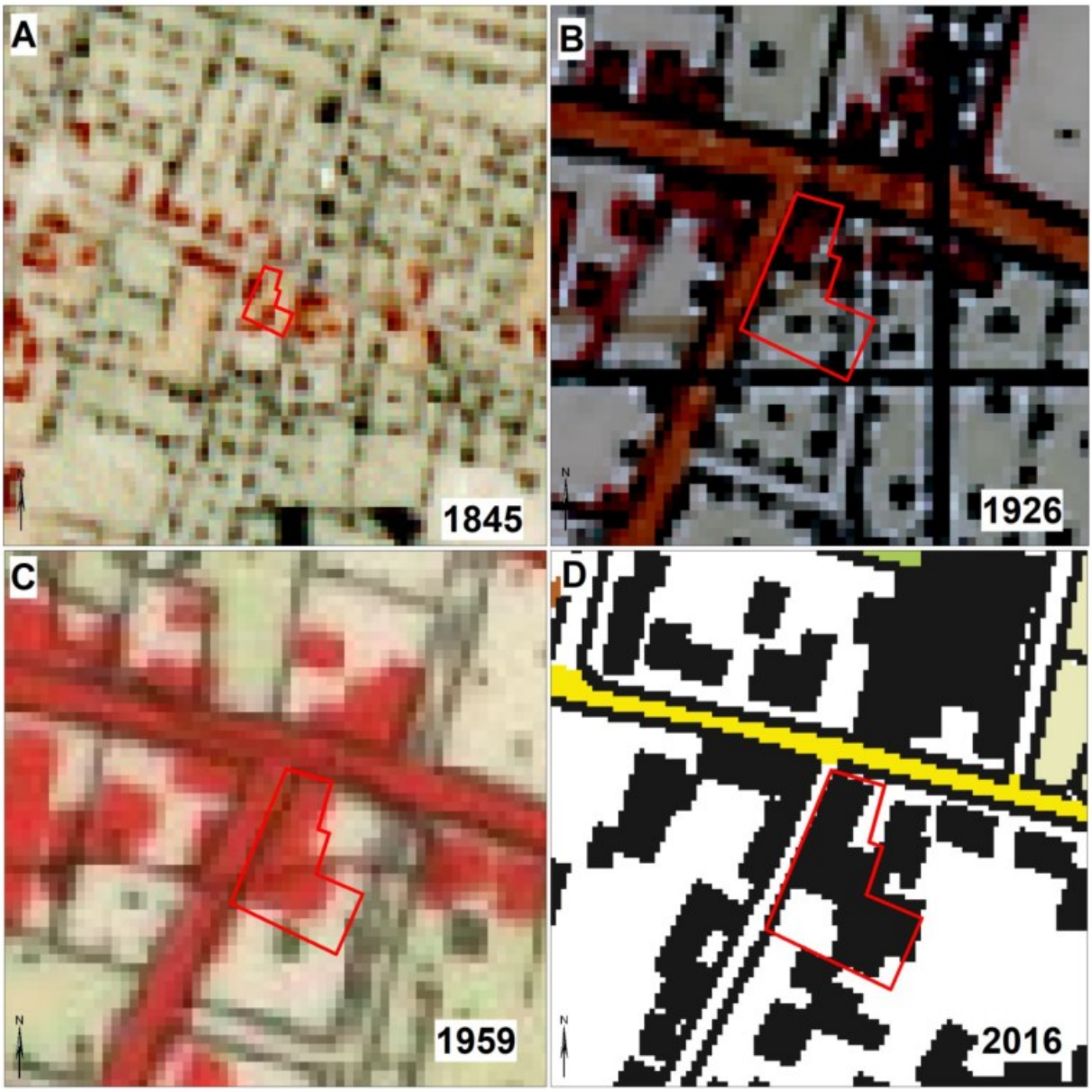
[33] Bron [redacted] 1803-1820

Figuur 17: Uitsnede uit de kadastrale kaart uit 1832.[34] Het plangebied is rood omlijnd.

De kadasterkaart uit 1832 (figuur 17) plaatst het plangebied in een gelijkaardig landschap. Ook volgens deze kaartuitsnede ligt het plangebied op enige afstand van een 'kern'. Zowel ten noorden als ten westen ligt volgens de kadasterkaart een weg. Het betreft de (voorloper van de) Breusterstraat en de Schoolstraat. Op de Kadastrale Minuut zijn deze wegen aangeduid als *De Breuster Straat* en *De Katte Straat*. Het is onduidelijke wanneer de naam *De Katte Straat* vervangen is door Schoolstraat.
Het plangebied beslaat de percelen 765, 766, 767 en 768. Alle vier de percelen waren in eigendom van (de erfgenamen van) [redacted] en respectievelijk in gebruik als tuin (perceel 765 en 767), als huiserf (perceel 766) of als boomgaard (perceel 768). Binnen het plangebied, op het huiserf, ligt een soort van L-vormige bebouwing. Het betreft niet één aaneengesloten volume, maar drie volumes die tezamen een L-vorm vormen. Ook hiervan is niet te herleiden of het de huidige bebouwing betreft.

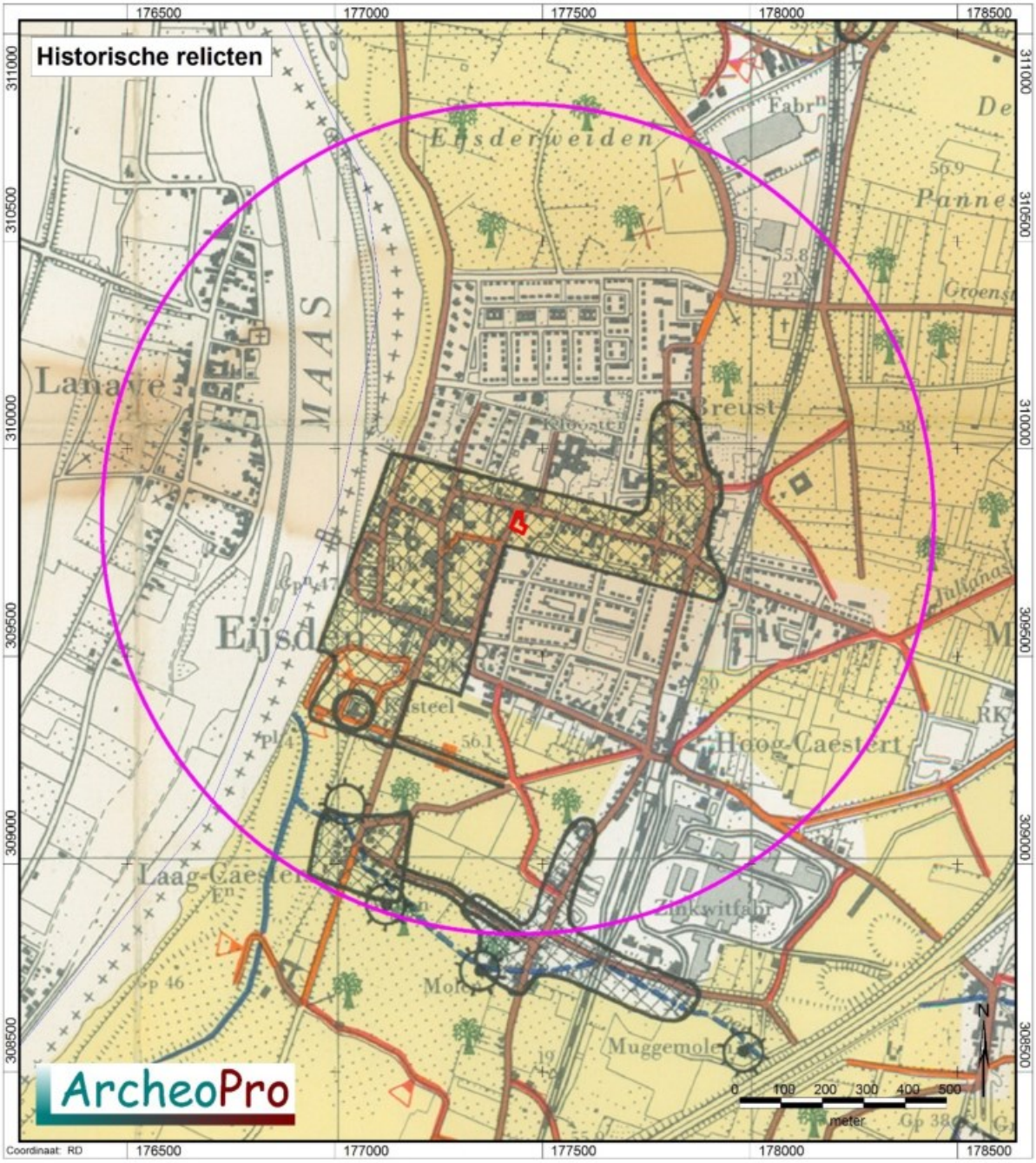
[34] Bron: Kadaster Topografische Dienst, Top25Raster, Top10Vector, GBKN kaarten, Emmen 2008

Figuur 18: Uitsneden uit de topografische kaarten uit achtereenvolgens: 1845, 1926, 1959 en 2016.[35] Het plangebied is telkens rood omlijnd.

Het vierluik van figuur 18 toont achtereenvolgens topografische kaarten van het plangebied en omgeving uit 1845, 1926, 1959 en 2016. Op deze kaarten is de systematische groei van de bebouwing zichtbaar. Waar begin 20ste eeuw het plangebied nog in een gelijkaardige setting ligt als op de laat 18de-eeuwse of begin 19de-eeuwse kaarten, is dit vanaf medio 20ste eeuw niet meer herkenbaar. Het wegennet is nog wel aanwezig, maar de bebouwing rondom het plangebied wordt stelselmatig intensiever en kernen (van Eijsden en Breust) kruipen dichter en dichter bij elkaar.

[35] Bron: www.topotijdreis.nl

Figuur 19: Uitsnede uit de kaart met historische relicten van Zuid Limburg.[36] Het plangebied is rood omlijnd en de cirkel geeft de buitengrens van het onderzoeksgebied aan.

Deze evolutie wordt ook gezien als de studie van Renes[37] ter hand genomen wordt. Renes heeft immers in de jaren 1980 een studie gemaakt naar de historisch geografische evolutie en ontwikkelingen in Midden- en Zuid-Limburg. Hierbij heeft hij gepoogd nog gave en historisch complete delen in het huidige landschap aan te duiden en te dateren.
Volgens de kaart van de historische relicten (figuur 19) ligt het plangebied in een ongewijzigd deel van het landschap, binnen de oude kern van Eijsden en Breust. Het wegennet dat het plangebied omsluit, geeft Renes een middeleeuwse datering (of zelfs nog

[36] Bron: [redacted] 988
[37] [redacted] 1988.

ouder). Bijzondere historisch geografische objecten of structuren zijn volgens de studie van Renes niet meer bewaard.

2.7 Gespecificeerd archeologisch verwachtingsmodel (LS05)

Specifieke ligging (locatie)
Het plangebied ligt op een van de Maasterrassen binnen de historische kern van Eijsden en Breust.
Het plangebied ligt volgens de geomorfologische kaart op een tussenterras van de Maas. (droog)Dalen zijn volgens de geomorfologische kaart niet aanwezig, maar volgens het AHN lijkt de Breusterstraat een droogdal of holle weg te zijn. De oorspronkelijke bodem bestaat naar verwachting uit brikgronden.
Historisch ligt het plangebied binnen de oude kern van Breust met bebouwing, een huiserf, tuin en een gedeelte van een boomgaard binnen het plangebied. Vanaf midden 20ste eeuw wordt het huiserf meer en meer opgenomen in de kernen van Breust en Eijsden.

Verwachte perioden (datering) en complextypen
Bekende gegevens
In de omgeving van het plangebied zijn in beperkte hoeveelheden duidelijk te dateren archeologische vondsten en waarnemingen gedaan. De vondsten onderschrijven wel de archeologische waarde en betekenis van dit gebied als onderdeel van een oude bewoningskern en een derhalve gebruikt en bewoond gebied doorheen de geschiedenis. Het gros van de vondsten wijst op een bewoning en gebruik vanaf de volle middeleeuwen en minimaal vanaf de late 18de eeuw is het plangebied bebouwd. Echter het is niet uit te sluiten dat binnen het plangebied sprake is van oudere bebouwing (late middeleeuwen en vroege nieuwe tijd tot zelfs in de prehistorie).

Verwachting voor het plangebied
Gezien de landschappelijke context van het plangebied en de archeologische resten die in de omgeving van het plangebied zijn aangetroffen, blijkt dat in het plangebied archeologisch resten uit alle periodes kunnen worden aangetroffen. Deze resten kunnen bestaan uit nederzettingen, grafvelden en/of *off site* fenomenen.
Specifiek is de verwachting:

- hoog voor resten van nederzettingen, grafvelden en/of *off site* fenomenen uit de late prehistorie tot en met Romeinse tijd;
- hoog voor resten van nederzettingen en/of *off site* fenomenen uit de late middeleeuwen tot en met nieuwe tijd;
- middelhoog voor resten van nederzettingen, grafvelden en/of *off site* fenomenen uit de vroege prehistorie;
- middelhoog voor resten van nederzettingen, grafvelden en/of *off site* fenomenen uit de vroege middeleeuwen;
- laag voor resten van begraving uit de late middeleeuwen tot en met nieuwe tijd.

Deze gespecificeerde verwachting is gebaseerd op de beschikbare archeologische kennis voor dit plangebied (bureaustudie) en op verwachtingsanalyses zoals die gelden voor gebieden in Zuid-Limburg.
Archeologische waarden uit het mesolithicum kunnen op lokale hoogtes en gradiëntzones nabij (oude verlande dan wel nog actieve) geulen, beken en rivieren worden aangetroffen. Deze resten kunnen bestaan uit tijdelijke verblijfplaatsen zoals jachtkampementen of *special activity* kampementen. Vanwege de aanwezigheid van een (beek- c.q. droog)dal direct aangrenzend aan het plangebied, zou een hoge verwachting voor nederzettingen,

begravingen en/of *off site* fenomenen moeten gelden. Echter, het recentere gebruik heeft waarschijnlijk voor verstoring geleid. Derhalve een middelhoge verwachting.
Archeologische waarden vanaf het neolithicum tot en met de Romeinse tijd worden met name op de hogere en drogere delen in het landschap verwacht. Hier moet rekening worden gehouden met mogelijke bewoningssporen en begravingen. Voor het plangebied geldt een hoge verwachting voor nederzettingen en begravingen uit deze periodes. Voor *off site* fenomenen uit deze periodes geldt vooralsnog een middelhoge verwachting omdat momenteel nog geen vindplaatsen in de directe omgeving bekend zijn. Indien vindplaatsen aangetroffen worden, verhoogt de verwachting voor *off site* fenomenen naar hoog.
Archeologische waarden uit de vroege middeleeuwen worden binnen het plangebied niet verwacht. Op korte afstand is echter een vroegmiddeleeuws hof aangetroffen met bijhorende seculiere bewoning. Het plangebied ligt net iets te ver van dit hof om een verhoogde verwachting te krijgen, maar het kan niet geheel uitgesloten worden.
Archeologische resten binnen het plangebied worden weer verwacht vanaf de volle middeleeuwen tot en met nieuwe tijd. De oudste bekende resten van Breust dateren uit de 10de eeuw. Vanwege de ligging binnen de oude kern kunnen ook vanaf die periode bewoningsresten en resten van *off site* fenomenen verwacht worden. De bewoning zal daarbij waarschijnlijk in eerste instantie geconcentreerd zijn rondom het oude hof en de kerk, terwijl de omliggende gebieden een agrarisch karakter kenden. Bewoningsresten uit de volle middeleeuwen zijn nog niet aangetoond, resten uit de nieuwe tijd wel (op basis van historisch kaartmateriaal). Voor het plangebied geldt derhalve voor de periodes van volle middeleeuwen en nieuwe tijd een hoge verwachting voor nederzettingen en voor *off site* fenomenen. Begravingen worden niet verwacht (lage verwachting).

Uiterlijke kenmerken
Vuursteenvindplaatsen uit het paleolithicum of mesolithicum zullen binnen het plangebied uit vondststrooiingen van voornamelijk vuursteen en houtskool bestaan met eventuele ondiepe sporen van met name haarden en/of kuilen. Eventuele nederzettingsresten uit het paleolithicum of mesolithicum (vroege prehistorie) kunnen zowel bestaan uit basisnederzettingen met een oppervlakte tussen 200 en 1.000 m^2 of van kleine tijdelijke kampementjes met zeer geringe afmetingen die nauwelijks meer zijn dan de neerslag van een enkele (jacht)activiteit of een kortstondig kamp. De omvang hiervan kan beperkt zijn tot enkele (tientallen) vierkante meters.
Nederzettingsresten uit het neolithicum tot en met de nieuwe tijd kunnen zich manifesteren als concentraties van vondstmateriaal (onder andere vuursteen, aardewerk, metalen objecten of bouwmateriaal bestaande uit natuursteen, baksteen of verbrande leem en houtskool) of als spoorvullingen van voormalige afvalkuilen, paalkuilen, grachten, greppels, water- en/of beerputten, fundamenten, uitbraaksporen e.d.
Off site verschijnselen uit alle perioden vanaf het neolithicum tot en met de nieuwe tijd kunnen bijvoorbeeld bestaan uit opgevulde greppels, wegen, bruggen, perceelsscheidingen, resten van *celtic field* systemen, grensstenen, ploegsporen, afgedekte karrensporen e.d.
Daarnaast kunnen uit deze periode tevens graven of grafvelden voorkomen. Deze kunnen bestaan uit inhumatieresten alsook uit crematieresten, en zullen (soms) vergezeld gaan van grafgiften (aardewerk, vuursteen, metaal, …), ommuringen, rituele landschappen, etc.

Archeologische stratigrafie plangebied
Vanwege de verwachte bodemopbouw worden archeologische resten verwacht in de top van het bodemprofiel. Vondsten kunnen daarbij aangetroffen worden vanaf de bouwvoor, sporen zullen naar verwachting pas goed leesbaar zijn in de top van de briklaag (Bt-horizont).

Mogelijke verstoringen plangebied (incl. gaafheid en conservering)
De oude (18de-eeuwse maar mogelijk ook nog oudere) bebouwing, alsook de huidige bebouwing hebben vermoedelijk impact gehad op de gaafheid en conservering van oudere archeologische vindplaatsen. Onder de huidige bebouwing zijn kelders aanwezig (het uitgraven en bouwen ervan heeft tot bodemroering geleid. Daarnaast hebben bouw (en mogelijk ook sloop van oudere bebouwing) mogelijk ook voor bodemverstoringen geleid. Daarnaast zullen ten behoeve van de bebouwing zeker (plaatselijke) verstoringen ontstaan zijn door funderingen en/of kabels en leidingen.
Met name voor vondst-vindplaatsen (zoals vindplaatsen uit de vroege prehistorie) kan het grondgebruik geleid hebben tot een verminderde conservering van vindplaatsen.
Naar verwachting is de gaafheid van eventuele resten matig (voor anorganische resten) tot laag (voor organische, onverkoolde resten).
De gaafheid van de oorspronkelijke bodem zal met name binnen het noordelijke deel van het plangebied sterk zijn aangetast door erosie ter plaatse van de Breusterstraat. Wanneer deze erosie heeft plaatsgevonden is niet bekend, vermoedelijk tijdens de middeleeuwen.

2.8 Onderzoeksstrategie (LS05)

Doel van het inventariserend booronderzoek verkennende fase (IVO-O) is om vast te stellen hoe de bodem is opgebouwd, in hoeverre deze nog intact is en of hierin behoudenswaardige archeologische resten aanwezig (kunnen) zijn. Daarbij dient met name te worden nagegaan of de oorspronkelijke bodem bestaat uit een leembrikgrond, of deze nog aanwezig is, hoe dik de betreffende briklaag (Bt-horizont) nog is, of er sprake is van afdekkend colluvium, in hoeverre eventuele archeologische niveaus vestoord zijn en hoe dik een eventuele ophogingslaag is.

Uitgegaan wordt van een minimale boordichtheid van vijf boringen per hectare. Een dergelijke boordichtheid voldoet om de bodemopbouw doelmatig en betrouwbaar te karakteriseren en een eventuele grootschalige verstoring nader vast te stellen.

Op basis van de resultaten van het verkennend booronderzoek zal worden aangegeven welk type bodems binnen het plangebied voorkomen, in hoeverre de bodem door (sub)recente grondwerkzaamheden zoals bouwactiviteiten, afgravingen en egalisaties is verstoord, hoe dik een eventuele ophogingslaag is, wordt het verwachtingsmodel eventueel aangepast en zal worden aangegeven in een hoeverre (karterend) vervolgonderzoek naar archeologische indicatoren, materiële resten en sporen wenselijk en zinvol is en welk type onderzoek hiervoor het meest geschikt is.

Binnen het onbebouwde deel van het plangebied zijn buiten de bestaande woonbebouwing met kelder zeven boorpunten regelmatig verdeeld. Hierdoor wordt binnen het 0,04 hectare grote plangebied een boordichtheid bereikt van 175 boringen per hectare. Van alle boorpunten wordt de NAP-hoogte bepaald door middel van het AHN of een waterpas. De AHN-hoogtedata hebben in principe een nauwkeurigheid van ± 5 cm. De boorlocaties (RD-coördinaten) worden in het veld vastgesteld met behulp van een GPS. De boorprofielen worden beschreven op basis van de ASB 5.2.

In verband met de begroeiing en bebouwing en verharding van het plangebied is geen oppervlaktekartering mogelijk c.q. zinvol. Evenmin zijn bodemontsluitingen aanwezig die geïnspecteerd kunnen worden op de aanwezigheid van archeologische indicatoren.

3 Veldonderzoek

3.1 Verrichte werkzaamheden (VS03)

Positie boringen:	regelmatige verdeling over het plangebied (figuur 21).
Gebruikt boormateriaal:	Edelmanboor met een diameter van 7 cm.
Totaal aantal boringen:	7
Boorgrid:	nvt
Boordichtheid:	175 boringen per hectare
Geboorde diepte:	1,0 – 3,0 m –Mv
Inmeten boorlocaties:	meetlint en waterpas
Boorbeschrijving:	Archeologische Standaard Boorbeschrijving (ASB 5.2)

Inspectie bodemontsluitingen en/of oppervlaktekartering: In verband met de begroeiing, bebouwing en verharding van het plangebied was geen oppervlaktekartering mogelijk. Evenmin waren bodemontsluitingen aanwezig die geïnspecteerd konden worden op de aanwezigheid van archeologische indicatoren.

De ligging van de boorpunten is weergegeven op de boorpuntenkaart. De resultaten van het booronderzoek zijn opgesomd in Bijlage 1.

Het veldwerk is uitgevoerd in samenwerking met Aelmans Eco waarbij selectief gebruik is gemaakt van de ten behoeve het milieukundig bodemonderzoek uitgevoerde boringen. De boringen 5 en 6 zijn inpandig gesitueerd.

3.2 Resultaten en interpretatie booronderzoek (VS03)

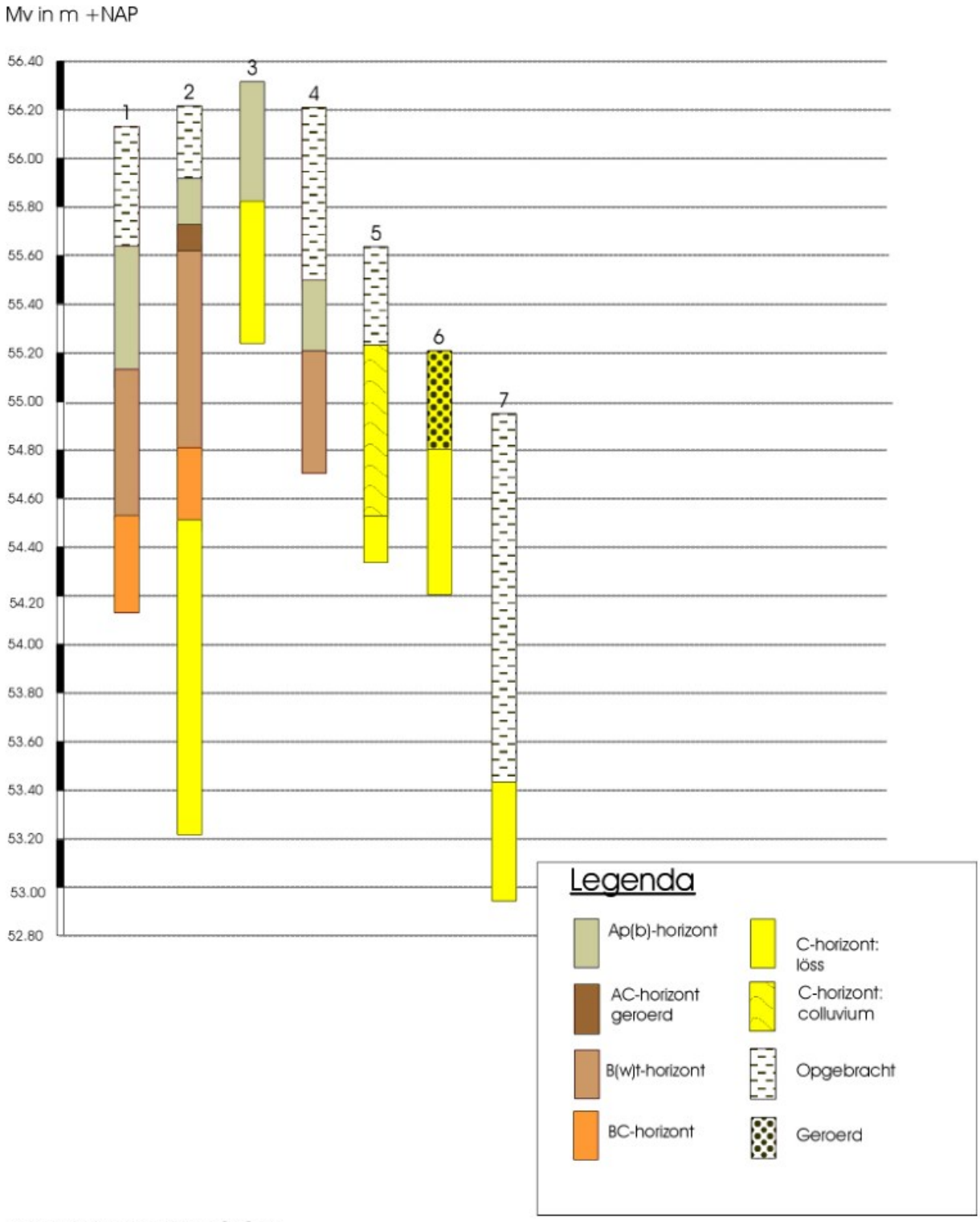
Uit de boorresultaten blijkt dat de oorspronkelijke bodem tot een minimale diepte van 3,0 m –mv ter plaatse van boring 2 uit een lichtbruine, eolische lössleem bestaat die grotendeels uit het Laat-Weichselien dateert en tot het laagpakket van Schimmert (formatie van Boxtel) behoort. Ter plaatse van boring 5 wordt deze primaire, eolische leem afgedekt door een lichtbruine leemlaag tot 110 cm –mv die geïnterpreteerd is als een colluviumlaag. Kenmerkend voor deze laag zijn de lichtgrijze humusvlekken, houtskoolspikkels en zeer fijne baksteendeeltjes. De baksteendeeltjes duiden op een (post)middeleeuwse ouderdom.

Binnen het zuidelijke deel van het plangebied (boringen 1 t/m 4) zijn in drie boringen (boringen 1, 2 en 4) grotendeels nog intacte bodems met een B-horizont aangetroffen (zie figuur 20 en 21). Deze bodems dienen vanwege het ontbreken van een E-horizont te worden geclassificeerd als bergbrikgronden. Waarschijnlijk is de E-horizont opgenomen in de oorspronkelijke Ap-horizont. Ter plaatse van boring 3 ontbreekt de B-horizont en is sprake van een AC-profiel in primaire löss met een relatief dikke Ap-horizont c.q. ophooglaag van 50 cm. Ter plaatse van de boringen 1, 2 en 4 zijn ophooglagen vastgesteld met een dikte variërend van 30 tot 70 cm. Het onderscheidt tussen ophooglaag en Ap-horizont was middels geroerde boringen niet eenduidig vast te stellen.

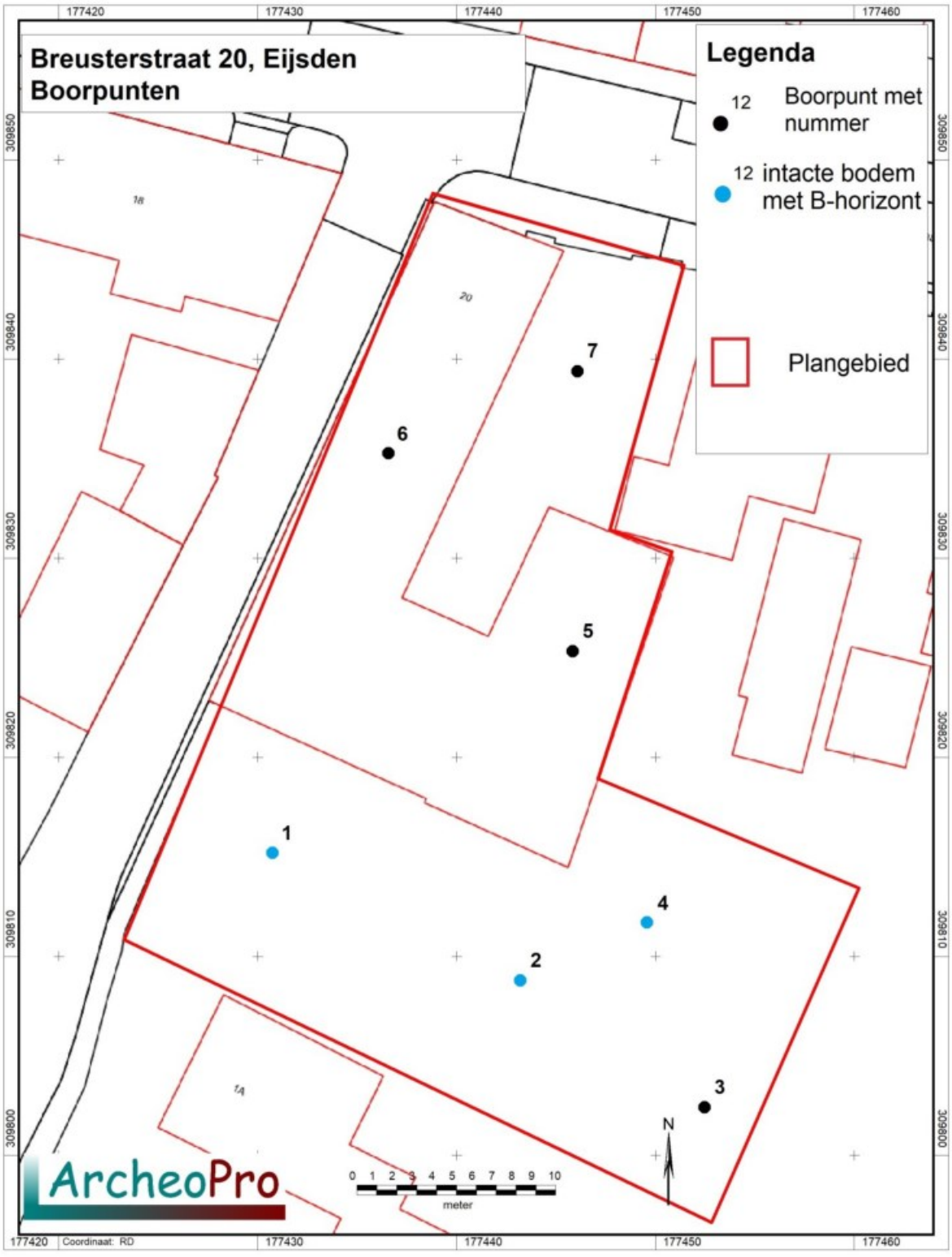
Binnen het noordelijke deel van het plangebied (boringen 6 en 7) ontbreken de leembrikgronden volledig. Ter plaatse van boring 7 bevindt zich een zwartbruin, sterk puinhoudend ophoogpakket van circa 1,5 m. Dit ophoogpakket ligt direct op de primair C-löss. Het ophoogpakket is waarschijnlijk gevormd tijdens de aanleg van de kelderruimtes direct naast deze boring.

Ter plaatse van boring 6 lijkt de bodem volledig uit C-löss te bestaan waarbij het bovenste deel verstoord is. Vanwege de inpandige situering was de bodem uiterst droog waardoor de waarnemingen ter identificatie van het profiel werden bemoeilijkt.

Aangaande de bodemtoestand onder het woonhuis buiten de bestaande kelderruimte kan gen uitspraak worden gedaan. Tijdens het booronderzoek zijn buiten de puinresten geen relevante archeologische indicatoren aangetroffen.

Figuur 20: Boorprofielen

Figuur 21: Plangebied met boorpunten

4 Conclusies en aanbevelingen (VS07)

4.1. Conclusies

Op 17 juli 2022 is ter plaatse van een perceel gelegen aan de Breusterstraat 20 te Eijsden in verband met de geplande nieuwbouw van een appartementenblok een archeologisch vooronderzoek bestaande uit een inventariserend veldonderzoek overig (IVO-O) verkennende fase middels zeven grondboringen verdeeld over het plangebied uitgevoerd.
Voorafgaand aan het veldonderzoek is een bureaustudie verricht ten behoeve van het opstellen van een gespecificeerd verwachtingsmodel. De centrale vraagstelling van het bureauonderzoek luidt: welke archeologische verwachting en/of waarde kenmerkt het plangebied? De centrale vraagstelling van het inventariserend veldonderzoek verkennende fase luidt: Kan op basis van de resultaten van het IVO-O verkennende fase door middel van grondboringen de gespecificeerde archeologische verwachting en/of waarde worden bijgesteld?

Op basis van de resultaten van de bureaustudie is geconcludeerd dat voor het plangebied een hoge archeologische verwachting geldt voor resten en sporen uit alle perioden vanaf de het neolithicum tot en met de nieuwe tijd en een middelhoge verwachting voor resten uit de steentijd (paleo- en mesolithicum) en de vroege middeleeuwen.
Vanwege de aanwezigheid van diverse kelderruimten en de hiermee gepaarde gaande bodemverstoringen ten behoeve van de constructie alsmede de holle weg, neemt de kans op aanwezigheid van intacte en behoudenswaardige archeologische complexen bestaande uit een samenhangend geheel van resten en sporen af.

Het booronderzoek heeft aangetoond dat binnen het zuidelijke deel van het plangebied de oorspronkelijke bodem nog grotendeels intact is. Binnen het noordelijke is deze sterk verstoord, mede door de aanleg van (mest)kelders.

Op basis van de bevindingen kan de archeologische verwachting voor het zuidelijke deel van het plangebied worden bijgesteld naar laag voor alle perioden met uitzondering van de late middeleeuwen en nieuwe tijd. Voor het zuidelijke deel van het plangebied dient de (middel)hoge verwachting met betrekking tot mogelijk behoudenswaardige resten en sporen voor alle perioden te worden behouden.

4.2. Selectieadvies

Mede vanwege de ligging binnen een historische dorpskern wordt geadviseerd om voorafgaand aan de ondergrondse sloop van de bestaande bebouwing en/of overige graafwerkzaamheden, om een archeologisch vervolgonderzoek middels proefsleuven uit te laten voeren. Hierbij dient met name de aandacht uit te gaan naar het zuidelijke deel van het plangebied.

Het uitvoeren van een proefsleuvenonderzoek mag enkel plaatsvinden conform een daarvoor vooraf opgesteld en door de gemeente Eijsden-Margraten goedgekeurd PvE.

In alle gevallen geldt dat indien bij toekomstig graafwerk archeologische vondsten worden gedaan of archeologische grondsporen worden aangetroffen, deze direct gemeld dienen te worden bij de minister conform de Erfgoedwet 2016, artikel 5.10 & 5.11 en de gemeente Eijsden-Margraten.

5. Literatuur en bronnen

Literatuur

[redacted]6. *De Nederlandse bodem in kleur.*

[redacted] 1989. *Systeem van bodemclassificatie. De hogere niveaus.* Wageningen.

[redacted]*Aanvullend Archeologisch Onderzoek (AAO), Vindplaats Eijsden-Vroenhof.* RAM 63.

[redacted]. *Landschappelijk Nederland*, Assen

[redacted]1997. *De vorming van het land. Inleiding in de geologie en geomorfologie*, Assen

[redacted]2018. *Nederlandse plaatsnamen verklaard.*

[redacted]*Archeologische Standaard Boorbeschrijvingsmethode, Versie 5.2.* Utrecht. TNO-rapport, NITG 05-043-A.

[redacted]1999. *Vegetationsgeschichte der Lößbörden schwisssen Rhein und Maas von der Bronzezeit bis in die frühe Neuzeit*. PhD-thesis universiteit Utrecht.

[redacted]van, 2012. *Middeleeuwse nederzettingssporen in de schaduw van de motte van Breust, Eijsden, een archeologische begeleiding*. ADC Rapport 3258.

[redacted] *Een leegte op de leem? Een archeologische begeleiding aan de Breusterweg 48-52 te Eijsden, gemeente Eijsden – Margraten*. ADC Rapport 3774.

[redacted]*Aanvullende Archeologische Inventarisatie Kruisstraat (gemeente Eijsden).* Bilan-rapport 2003/17.

[redacted]. *Eijsden-Breust Centrumplan. Inventariserend veldonderzoek door middel van proefsleuven.* BAAC rapport A-12.0020.

[redacted], 2007. *Bureauonderzoek en karterend inventariserend veldonderzoek. Joseph Partounstraat (Parallelweg) te Eijsden*. Synthegra rapport 176213.

[redacted]ed.), 2003. *De ondergrond van Nederland.* [redacted] Groningen/Houten

[redacted]988. *De geschiedenis van het Zuid-Limburgse cultuurlandschap*, Maastricht.

[redacted], 2002. *Zes woningbouwlocaties in Mesch, Eijsden en Rijckholt. Gemeenten Eijsden en Gronsveld. Een inventariserend archeologisch onderzoek.* RAAP-notitie 128.

[redacted] 2021. *De middeleeuwen en nieuwe tijd. Een actuele kennisstand voor Limburg aan de hand van archeologisch onderzoek tussen 2007 en 2017*.

[redacted] 2013. *De Motte van Breust*. ADC rapport 2700/ADC monografie 15.

[redacted] 2012. *Een archeologische monumenten- en verwachtingskaart en archeologische beleidskaart voor de gemeente Eijsden-Margraten*. RAAP-notitie 4334.

[redacted] 1990. *Bodemkaart van Nederland, schaal 1:50.000, Blad 61 Maastricht/blad 62 West en Oost, Heerlen*. Staring Centrum, Wageningen.

[redacted] 2015. *Eijsden – Breusterstraat. Een archeologische opgraving*. ADC Rapport 3907.

Bronnen

Grote historische Provincie Atlas van Nederland; deel 4 Zuid-Nederland 1838-1857 1:50.000. Topografische dienst Wolters Noordhoff Groningen 1990

Grote historische topografische Provincie Atlas Limburg; 1894-1926 1:25.000. Nieuwland Tilburg 2006

Grote topografische atlas van Nederland 1:50.000 Deel 4 Zuid-Nederland. Topografische dienst. Wolters Noordhoff Groningen 1997

Kadaster Topografische Dienst, Top25Raster, Top10Vector, GBKN kaarten, Emmen 2008

Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed, IKAW 3.0 (Indicatieve kaart Archeologische Waarden), Amersfoort.

Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed, AMK (Archeologische monumentenkaart), Amersfoort.

Rijkswaterstaat, Servicedesk Data, AHN (Actueel Hoogtebestand Nederland), Delft.

Stichting voor Bodemkartering, Bodemkaart van Nederland 1:50.000. Wageningen, 1968.

Stichting voor Bodemkartering: Geomorfologische kaart van Nederland 1:50.000, Staring Centrum, Wageningen, 1989

Stichting voor Bodemkartering, Geologische kaart van Nederland 1:50.000. Wageningen, 1968.

Tranchot en v. Muffling, Kartenaufnahme der Rheinlande 1803-1820

Twaalf provinciën 2007. Atlas van topografische kaarten. Nederland 1955-1965. Uitgeverij twaalf provinciën. Landsmeer.

Digitale bronnen

Ruimtelijke plannen: http://www.ruimtelijkeplannen.nl

Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed - Archis III: http://archis.cultureelerfgoed.nl

Luchtfoto: http://www.pdok.nl

6. Bijlages

Bijlage 1: Verklarende woordenlijst

Verklarende woordenlijst	
AHN	Actueel Hoogtebestand Nederland
AMK	Archeologische Monumentenkaart
ASB	Archeologische Standaard Boorbeschrijving
Archis	Archeologisch Informatie Systeem
BP	Before Present (present=1950)
GIS	Geografische Informatie Systemen
GPS	Global Positioning System
IKAW	Indicatieve Kaart van Archeologische Waarden
IVO	Inventariserend VeldOnderzoek
KLIC	Kabels en Leidingen Informatie Centrum
KNA	Kwaliteitsnorm Nederlandse Archeologie
-mv	Onder maaiveld
NAP	Normaal Amsterdams Peil
PVA	Plan van Aanpak
PVE	Programma van Eisen
RCE	Rijksdienst voor Cultureel Erfgoed
SBB	Standaard Boor Beschrijvingsmethode
SIKB	Stichting Infrastructuur Kwaliteitsborging Bodembeheer

Bijlage 2: Archeologische tijdschaal

Periode	Datering		
Midden- en Laat Paleolithicum (oude steentijd)	250.000	-	9000
Mesolithicum (midden steentijd)	9000	-	4500
Neolithicum (nieuwe steentijd)	4500	-	2000
Bronstijd	2000	-	800
IJzertijd	800	-	12 v. chr.
Romeinse tijd	12 v chr.	-	500 n. chr.
Vroege middeleeuwen	500	-	1000
Volle middeleeuwen	1000	-	1250
Late middeleeuwen	1250	-	1500
Nieuwe tijd	1500	-	heden

Bijlage 3: Overzicht vondstlocaties

Zaak nr:	Coordinaat	Periode	Vondsten	Complexen
2005692100	177220/309800	Middeleeuwen, Nieuwe Tijd	Bot, bouwmateriaal, keramiek, metaal	Onbekend
2120671100	177779/309824	Middeleeuwen, Nieuwe Tijd	Keramiek	Onbekend
2136004100	177961/309369	Middeleeuwen, Nieuwe Tijd	Keramiek	Onbekend
2225267100	177836/309825	Romeinse tijd, Middeleeuwen, Nieuwe Tijd	Bot, bouwmateriaal, gebruiksmateriaal, keramiek, metaal, onbekend	Bewoning
2325050100	177770/309767	Neoliticum, Bronstijd, Romeinse tijd, Middeleeuwen, Nieuwe Tijd	Keramiek, metaal, vuursteen	Bewoning
2355450100	177695/309835	IJzertijd, Romeinse tijd, Middeleeuwen, Nieuwe Tijd	Bouwmateriaal, keramiek	Bewoning, industrie en nijverheid
2443910100	177750/309824	Romeinse tijd, Middeleeuwen, Nieuwe Tijd	Bouwmateriaal, keramiek	Bewoning
2454968100	177720/309750	Middeleeuwen, Nieuwe Tijd	Keramiek, vuursteen	Onbekend
2783803100	178080/310020	Neoliticum	Vuursteen	Bewoning
2783811100	178140/310040	IJzertijd, Romeinse tijd	Gebruiksmateriaal, keramiek, metaal, onbekend	Bewoning
2791093100	177040/309600	Nieuwe Tijd	Keramiek	Bewoning
2853017100	178140/310040	Romeinse tijd	Keramiek	Onbekend

2923163100	177240/309260	Romeinse tijd	Onbekend	Bewoning
2923236100	177750/309880	Romeinse tijd, Middeleeuwen, Nieuwe Tijd	Bot, keramiek, onbekend	Grafveld, onbekend
3038329100	177195/309605	Middeleeuwen, Nieuwe Tijd	Keramiek, onbekend	Onbekend
3043561100	177630/309350	Nieuwe Tijd	Bot	Onbekend
3056879100	178375/309800	Paleoliticum, Mesoliticum, Neoliticum, Middeleeuwen	Keramiek, vuursteen	Onbekend
3056895100	178340/309685	Paleoliticum, Mesoliticum, Neoliticum, Middeleeuwen	Keramiek, vuursteen	Onbekend
3135423100	177240/309560	Middeleeuwen	Keramiek	Onbekend
3136322100	177825/309150	Romeinse tijd	Keramiek, metaal, onbekend	Bewoning, grafveld, industrie en nijverheid
3249375100	177373/308911	Middeleeuwen	Geen	Bewoning
3249383100	177439/309241	Middeleeuwen	Geen	Bewoning
3268159100	177860/310600	Neoliticum	Vuursteen	Bewoning
3271633100	177814/310375	Middeleeuwen	Geen	Bewoning
3976123100	177248/309436	Nieuwe Tijd, Onbekend	Vuursteen, onbekend	Geen

Bijlage 4: Overzicht archeologische monumenten

AMK nr:	Coordinaat	Periode	Complex
16410	177214.1/309663.3	Middeleeuwen, Nieuwe Tijd	Nederzetting, onbepaald
16411	177067.7/308990.9	Middeleeuwen, Nieuwe Tijd	Nederzetting, onbepaald
16412	177493.1/308862.2	Middeleeuwen, Nieuwe Tijd	Nederzetting, onbepaald

Bijlage 5: Overzicht archeologische onderzoeksmeldingen

Zaak nr:	Coordinaat	Onderzoek	Periode	Vondsten	Complexen
2005692100	177220/309800 Oppervlak: 0.249178 ha.	Proefsleuven	Middeleeuwen, nieuwe tijd	Bot, bouwmateriaal, keramiek, metaal	Onbekend
2113908100	178585.7/309934.9 Oppervlak: 36.7109 ha.	Proefsleuven	Neoliticum, bronstijd, ijzertijd, romeinse tijd, middeleeuwen, nieuwe tijd	Keramiek, vuursteen	Bewoning
2120671100	177772.1/309821.2 Oppervlak: 3.30082 ha.	Booronderzoek	Middeleeuwen, nieuwe tijd	Keramiek	Onbekend
2120688100	177627.8/309487 Oppervlak: 3.36129 ha.	Booronderzoek	Onbekend	Geen	Geen
2136004100	177984.1/309356.2 Oppervlak: 1.31846	Booronderzoek	Middeleeuwen, nieuwe tijd	Keramiek	Onbekend

	ha.				
2139497100	177296/309400 Oppervlak: 0.877789 ha.	Booronderzoek	Onbekend	Geen	Geen
2157381100	178663.1/310174 Oppervlak: 27.9716 ha.	Proefsleuven	Paleoliticum, mesoliticum, neoliticum, bronstijd, ijzertijd	Keramiek, vuursteen	Grafveld, onbekend
2204133100	177800.4/309856.2 Oppervlak: 0.053716 ha.	Begeleiding	Onbekend	Geen	Geen
2209464100	177835.5/309828.5 Oppervlak: 1.10358 ha.	Proefsleuven	Onbekend	Geen	Geen
2225267100	177836.7/309820.7 Oppervlak: 1.42864 ha.	Opgraving	Romeinse tijd, middeleeuwen, nieuwe tijd	Bot, bouwmateriaal, gebruiksmateriaal, keramiek, metaal, onbekend	Bewoning
2300337100	177671.1/309026.9 Oppervlak: 2.22322 ha.	Booronderzoek	Onbekend	Geen	Geen
2325050100	177720.5/309834.2 Oppervlak: 1.24396 ha.	Begeleiding	Neoliticum, bronstijd, romeinse tijd, middeleeuwen, nieuwe tijd	Keramiek, metaal, vuursteen	Bewoning
2355450100	177721.5/309817.2 Oppervlak: 1.21291 ha.	Proefsleuven	IJzertijd, romeinse tijd, middeleeuwen, nieuwe tijd	Bouwmateriaal, keramiek	Bewoning, industrie en nijverheid
2443910100	177742.2/309820.1 Oppervlak: 0.269391 ha.	Begeleiding	Romeinse tijd, middeleeuwen, nieuwe tijd	Bouwmateriaal, keramiek	Bewoning
2454968100	177721.2/309750.5	Begeleiding	Middeleeuwen, nieuwe tijd	Keramiek, vuursteen	Onbekend

	Oppervlak: 0.111627 ha.				
4776858100	190045.6/365149.1 Oppervlak: 100000 ha.	Onbekend	Onbekend	Geen	Geen
4866370100	177270.9/309997.8 Oppervlak: 0.174557 ha.	Onbekend	Onbekend	Geen	Geen

Bijlage 6: Boorbeschrijving

Algemene boorgegevens	
Soort boring	BAR
Projectnummer	22-094
Projectnaam	Breusterstraat 20, Eijsden
Deelgebied	NVT
Organisatie	ArcheoPro
Archis meldingsnummer	5272114100
Coördinaatsysteem	RD2000
Coördinaatsysteemdatum	ETRS89
Locatiebepaling	GPS en meetlint
Referentievlak	NAP
Bepaling maaiveldhoogte	AHN – Waterpas
Boormethode	Edelman
Boordiameter	7 cm
Opdrachtgever	Aelmans

Posities van boringen			
Boornummer	**X_RD**	**Y_RD**	**Mv in m +NAP**
1	177430.7	309815.2	56,13
2	177443.2	309808.8	56,22
3	177452.5	309802.4	56,29
4	177449.6	309811.7	56,21
5	177445.8	309825.3	55,64
6	177436.5	309835.2	55,20
7	177446.1	309839.4	54,93

Boorbeschrijving volgens ASB 5.2																			
Boor	LDO	Lithologie						Kleur				Overige kenmerken							AIS
Nr.		GD	BK	BS	BZ	BG	BH	HK	TK	IK	VLK	CO	LG	VS	SST	BHN	BI	BI	
1	50	Zmg		3			3	GR		DO							OPG		
	100	L			1			GR	BR							Apb			
	160	L			1			BR	RO				BGE			Bwt			
	200	L			1			BR	RO	LI						BC			
2	30	Zmg		2			3	GR	BR	DO							OPG		PUI veel
	50	L			1		3	GR	BR	DO						Apb			BST uf
	60	L			1			BR	RO		GR	STV				AC			
	140	L			1			BR	RO			STV	BGE			Bwt			
	170	L			1			BR	RO	LI		STV				BC			
	300	L			1			BR				MST				C		LSS	
3	50	L			1		2	GR	BR				BGE			Ap			PUI
	100	L			1			BR	GE							C		LSS	
4	70	L			3		3	GR	ZW								OPG		PUI
	100	L			2		3	GR		DO						Apb			PUI
	150	L			1			BR	RO			STV				Bwt			
5	40	Zmg		4				BR					BSE				OPG		PUI BST zg
	110	L			1			BR		LI	GR	MSL	BSE		FLA	1C1		COL	BST zf HKS
	130	L			1			BR		LI		STV				1C2		LSS	
6	40	L			1			BR		LI	GR					C	XX	LSS	
	100	L			1			BR		LI						C		LSS	
7	150	L			4			ZW	BR		RO						OPG		PUI
	200	L			1			BR		LI						C		LSS	

Betekenis van de afkortingen:

LDO – Onderzijde boortraject in cm -mv

Lithologie:

GD – Onverharde sedimenten: G = grind, K = klei, L = leem, V = veen, Z = zand, P = puin

Korrelgrootte: uf = uiterst fijn, zf = zeer fijn, mf = matig fijn, mg = matig grof, zg = zeer grof, ug = uiterst grof
Bijmengsels: BK = bijmengsel klei, BS = bijmengsel silt, BZ =bijmengsel zand, BG= bijmengsel grind, BH = bijmengsel humus. Betekenis toegevoegde cijfers: 1 = zwak, 2 = matig, 3 = sterk en 4 = uiterst.

Kleur:

HK = hoofdkleur, BL = blauw, BR = bruin, GE = geel, GN = groen, GR = grijs, OL = olijf, OR =oranje, PA = paars, RO = rood, RZ = roze, WI = wit, ZW = zwart.
TK = Tweede kleur (kleurafkortingen als boven).
IK = Intensiteit kleur: LI = licht en DO = donker
VLK = Vlekken (V): 2e en 3e letter is kleurafkorting als boven, 1 = weinig, 2 = matig , 3= veel

Overige kenmerken:

SO = Sortering: 1 = slecht, 2 = matig, 3 = goed, 4 = zeer goed
CO = Consistentie (C): ZSL-zeer slap, SLA-slap, MSL-matig slap, MST-matig stevig, STV-stevig
PLH = plantenresten (PL): PL0 = geen, PL1 = spoor, PL2 = weinig, PL3 = veel)
NVS = nieuwvormingen: MNC = mangaanconcreties, ROV = roestvlekken, FEC = ijzerconcreties, FFV = fosfaatvlekken
TL = trends in de laag; FUA = naar boven toe fijner, TOH = aan de top humeus, TOK = top kleiig
SST = Sedimentaire structuren; STKL = kleilagen, STLL = leemlagen, FLA = fijn gelaagd
LG = laaggrens; BSE = basis scherp, BGE = basis geleidelijk, BDI = basis diffuus
BHN = Bodemhorizont; BHA = A-horizont, BHAa = esdek, BHB = B-horizont, BHBs = B-horizont met sesquioxiden, BHBt = B-horizont met lutuminspoeling, BHC = C-horizont, BHCg = C-horizont met gleykenmerken, BHCr = gereduceerde C-horizont
BI = Bodemkundige interpretaties; BOV = bouwvoor , XX = recent verstoord, XM = verveend, VEG = veengrond, OPG = opgebracht, SLO = slootvulling, PD = plaggendek, AD = antropogeen dek, MPG = moderpodzol, BO = begraven oud oppervlak, CL = cultuurlaag, GI = Geologische interpretaties; LSS = löss, COL = colluvium, ALL = alluvium, DEZ = dekzand, RIV = rivierafzettingen, FPG = fluvioperiglaciaal
AIS = Archeologische indicatoren; BST = baksteen, SKO = steenkool, HKF = houtskool fijn verdeeld, AWF = aardewerkfragmenten, PUI = puin, SIN = sintels, ASF = asfaltbeton, MXX = metaal, SVU = vuursteenfragmenten, GLS = glas, SLA = slakken/sintels, VKL = verbrande klei/leem, SXX = Natuursteen, PLC = plastic, OXBO = onverbrand bot